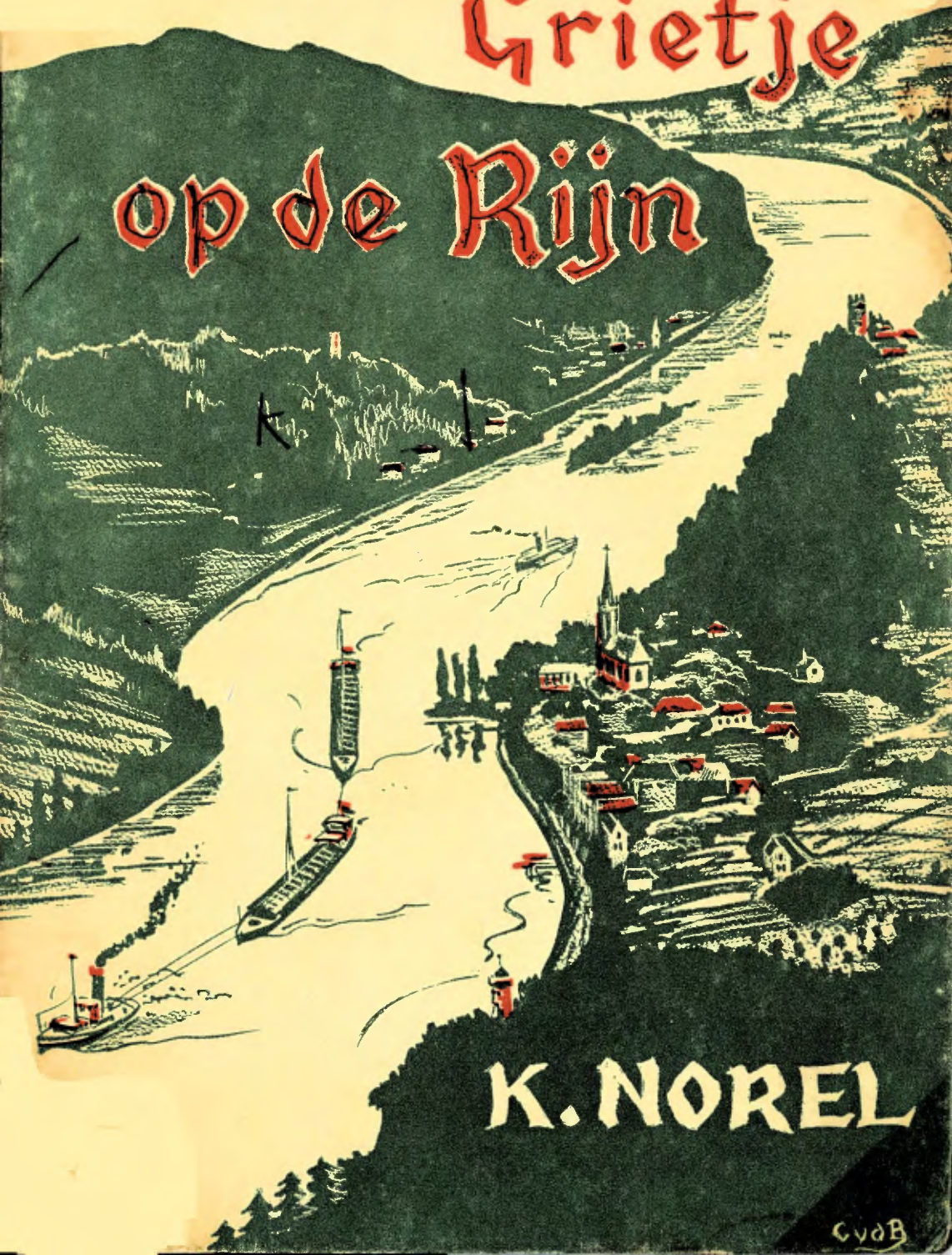

Hans en Grietje op de Rijn

K. NOREL

HANS EN GRIETJE OP DE RIJN

DOOR

K. NOREL

G. F. CALLENBACH N.V. - UITGEVER - NIJKERK

DE REIS BEGINT

Hans knippert tegen het licht, dat hem pardoes in de ogen schijnt.

Hé, wat is dat?

Hij wrijft zich de ogen uit. Het is de zon. Die kijkt, door het ronde raampje boven hem, recht in zijn kooi.

Hoe kan dat nou? Gister en eergister en de dagen daarvóór ook was het altijd schemerig in de hut en als hij door het raampje keek, zag hij alleen maar ronde, blauwe stenen in witte ringen.

O, hij weet het al! Ze liggen niet meer aan de kaaimuur. Ze varen!

Hans richt zich op z'n knieën op. Zo kan hij door de patrijspoort kijken. Het water schuimt en golft vlak voor zijn ogen. Hier drijft een zolderschuit met een vracht hout op de rug. Ginds zeult een lange aak: uit elk ruim steekt een bergje cokes omhoog. En daar gaat een kleine stoomboot vol mannen; die vaart dwars over de rivier naar de fabriek aan de overkant.

Opeens is er een grote, zwarte wand voor Hans z'n ogen. Hij drukt z'n neus tegen het glas en z'n hoofd in de nek. Zo kan hij bijna recht naar boven kijken. Daar is een wit hek en een glimpje van een gele schoorsteen. Het is een zeeboot, waar ze vlak langs varen. Als ze er voorbij zijn, kan Hans hem beter zien: een heel grote boot en hij heeft een vlag op met sterren en strepen. O, een Amerikaan.

Opeens schrikt Hans doordat het bruist en borrelt vlak voor zijn gezicht. Als er geen dik glas in de patrijspoort was geweest, had

hij al dat water over zich heen in zijn bed gekregen. Nu blijft het lekker buiten. Als water en schuim zijn weggevloeid, kan Hans zien, wie 'm dit geleverd heeft. Het is die kleine havensleepboot, die zo hard jakkert, dat hij grote golven maakt. Hun boot gaat erop dansen. Zo'n wildeman, die kapitein.

Hans blijft niet langer in z'n hansop en op z'n knieën door een raampje turen. Hij wil erbij zijn. Rap springt hij uit z'n kooi, trekt broek en kiel en kousen aan, roept in het voorbijgaan door de kier van een op het haakje staande deur in een andere hut: „Grietje, slaapkop, kom eruit; we varen!” rent het trapje op en wil roets door de roef naar buiten.

Maar z'n moeder vangt hem op.

„Hei, Hans, dat gaat zó niet: ongewassen en met zo'n ragebol naar het dek. Eerst wassen, ventje.”

Hans wipt in het keukentje, draait het kraantje boven de gootsteen open, houdt z'n hoofd even onder de straal, droogt zich haastig af en haalt een kam een paar keer door zijn haar. Klaar is Kees.

Maar moeder houdt hem nog eens tegen. „Die scheiding van jou kronkelt als de Oude Maas. Kom hier!” Zij neemt de kam en met drie halen, zo fors dat Hans er „au!” van roept, maakt ze de scheiding recht als een lineaal. Nu mag Hans gaan.

Hij springt de hoge drempel over.

Ze varen door de Rotterdamse havens. Wat is 't hier druk! Hans telt wel honderd grote boten. Om ieder zeeschip dat aan de boeien ligt, midden op de rivier, drijft een aantal aken als zoveel biggen bij een zeug. Bij iedere boot die aan de kade ligt, staan kranen, net ijzeren giraffen, die met hun lange halzen in de ruimten duiken en er kisten, vaten en hele auto's uitlichten om ze op de kade neer te zetten. Voor een scheepswerf liggen roestige sche-

pen, nog zonder mast of schoorsteen; het knalt en knettert daar van het klinken. Ze passeren olietanks, die op reuzenkazen lijken. Ze varen over de tunnel heen. Hans kan die wel niet zien, maar hij weet precies waar hij ligt. Heel in de diepte, recht onder hun boot, rijden auto's en fietsen.

Ginds ligt de spoorbrug. Een groene slang met een rode kop kruipt er juist overheen. Dat is een trein. En dan komt de verkeersbrug. Daarover glijden trams als gouden gondels en flitsen auto's als snelle torren.

Het is leuk om van je huis uit dat allemaal te kunnen zien. Want Hans z'n vader neemt, net als een slak, zijn huis overal mee heen. Beneden zijn de kooien en in de roef is moeder bezig boterhammen klaar te maken en in de stuurkast staat vader aan het roer en in de machinekamer drijft Hans z'n grote broer de motor.

En waar gaat het nu heen? Krijgen zij een sleep voor Antwerpen of voor Friesland, voor de Maas of voor de Rijn? Het zal wel voor de Rijn zijn. Zij varen het meest naar de Roer.

De Vooruit draaft als een jong paard de rivier op. En vader is de voerman. Met het stuurrad ment hij. Hij leidt het paard door alle herrie van de havens heen, ook als het steigert op de golven, wanneer een ander schip hard langs hen stuift.

Rotterdam ligt achter hen. Er krioelt nu niet zoveel meer op het water. Vader stuurt zijn schip naar de vlakte van IJselmonde, waar een hele vloot van zwaargeladen aken ligt.

„Hans! help me eens uitkijken!” roept vader. „Ik moet drie aken hebben: de Hoop, de Helga en de Ostende.”

„Ja, vader!” antwoordt Hans en hij zet z'n ogen heel wijd open. Hans is nog nooit naar school geweest, al is hij al acht jaar. Dat gaat zo als je op een schip woont. Dan vaar je overal heen en je hoeft niet naar school, tenminste niet zo gauw als kinderen van

de wal. Het volgend jaar gaat Hans naar school, naar Vreeswijk. Op die school gaat hij niet alleen leren, maar ook eten en ook slapen, want het is een school met internaat. Er zijn daar heel veel schippersjongens.

Maar al is Hans nooit naar school geweest; hij kan wel lezen. Zijn moeder heeft het hem geleerd.

Hij leest de namen op de boorden van de aken, een heleboel. Maar nergens leest hij: Helga, Hoop, Ostende.

„Ik heb de Helga al,” zegt vader. „Nu nog de Hoop en de Ostende.”

Hans tuurt heel scherp, terwijl ze langs de aken varen.

„Daar, vader, daar! De Hoop!” roept Hans.

Hans heeft het goed. „Ik kom je halen!” roept vader met de beide handen aan de mond naar de schipper van dat schip.

Ze varen door. Nu moeten ze nog weten waar de Ostende ligt.

Ze varen langs vijftig, zestig aken, maar de Ostende is er niet bij.

„Het is een Belg; kijk maar eens naar de vlag,” zegt vader tegen Hans.

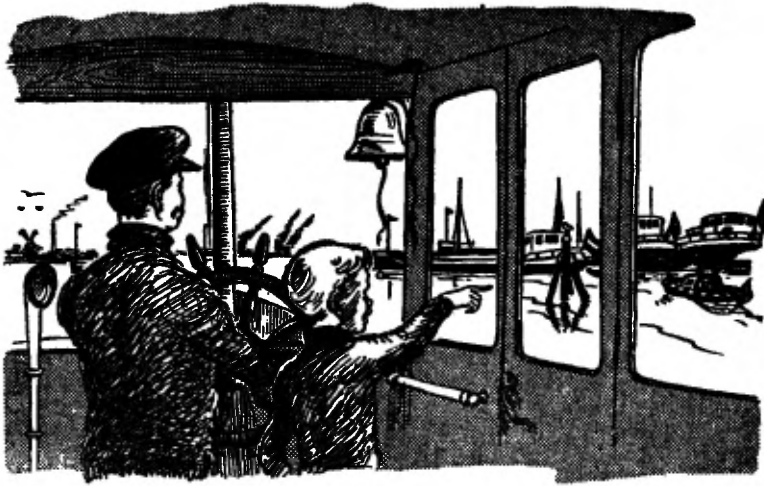
Nu tuurt Hans naar de vlaggen. Er zijn veel rood-wit-blauwe. Die waaien op Nederlandse schepen. Maar er zijn ook veel vreemde vlaggen: Duitse, Franse, Zwitserse. Hans moet nu zoeken naar een Belg. Dat is een zwart-geel-rode vlag. „Daar, vader, daar!”

Ze varen erheen. Het is de Ostende.

De schepen zijn gevonden. Nu moeten zij op sleeptouw worden genomen. De Ostende komt eerst aan bod, want die moet achteraan de sleep.

Door een luikje in de stuurkast roept vader moeder uit de roef.

„We moeten aanmaken, vrouw.” Door de spreekbuis roept hij Dirk uit de machinekamer. En met zijn handen aan de mond schreeuwt hij naar de Ostende: „Schipperrr!”

Daar schuift een dikke schipper door het lange gangboord van de aak van achteren naar de voorplecht, waar zijn knecht al bezig is. Op de Vooruit werken moeder en Dirk samen aan de sleeptros. Vader krijgt het in de stuurkast druk. De sleepboot moet nu vooruit, dan achteruit, dan weer naar links of rechts.

„Vast zit ie!” roept de Belg.

Nu gaat het met de Ostende op sleeptouw naar de Hoop. Weer werken moeder en Dirk hard op het achterschip om een tweede sleepdraad uit te brengen en tegelijk die, waaraan de Ostende zit, te vieren. Want de Hoop moet vóór de Ostende aan de sleep.

En daarna komt de Helga aan de beurt. Die komt weer vóór de Hoop. Als hij vastzit, zijn drie schepen aangemaakt. De sleep is klaar. Zij stomen op.

De Vooruit is nu geen dartel paardje meer zoals straks. Toen huppelde het vrolijk door de havens. Nu moet het trekken als een slepersknol, drie zware schepen.

„Waar gaan we heen, vader?” vraagt Hans.

„De Ostende moet naar de Roer,” antwoordt zijn vader.
Dit is heel gewoon. Van de tien reizen die zij maken zijn er acht naar de Roer.

„De Helga en de Hoop moeten hogerop,” zegt vader. „Naar de Boven-Rijn. Daar zijn we in jaren niet geweest. Ik denk dat jij er niet van weet, dat we er ooit geweest zijn.”

Neen, Hans weet er niet van. Hij vindt het fijn dat ze naar onbekende streken gaan. „Komen we dan in de bergen, vader?”

„Ja, we gaan door het gebergte,” antwoordt vader. „En we komen bij de Lorelei.”

„Ha!” zegt Hans.

WAT IS ER BIJ DE LORELEI?

Nu varen ze al een hele poos. Het middageten is al op. Vanmorgen zijn ze langs een dikke toren zonder spits gevaren. Dat was Dordrecht. Daarna kon Hans van de brug af een land van riet en biezen en veel water zien. Dat was de Biesbos. En nu varen ze recht op een oud kasteel aan. Het heeft dikke, grijze muren en zwarte daken en torens en het ligt middenin het water. „Da's Loevestein, hè vader?” vraagt Hans.

„Ja, dat is Loevestein.”

Hans kijkt lang naar het kasteel. Zijn vader heeft hem eens een verhaal verteld over Loevestein. Daar was een man gevangen; het was een heel geleerde man, die dikke boeken las. Hij las er zoveel, dat hij een kist vol kreeg en als hij ze gelezen had, stuurde hij de kist vol boeken weer weg. Dan kreeg hij er nieuwe voor in de plaats. Op een avond ging de slotvoogd naar zijn voorname gevangene kijken. Hij zat niet in zijn kamer; hij lag niet in zijn bed. Toen ging de slotvoogd naar de wachters. Waar is Hugo de Groot? vroeg hij. Natuurlijk in het slot, zeiden de wachters. Maar toen zij hem gingen zoeken, vonden zij hem niet. Die dag was de veerschuit bij het slot geweest. Is hij daarmee ontvlucht? vroeg de slotvoogd. Neen, zeiden de wachters, dat kan niet. Wij weten het secuur. Maar Hugo de Groot was wèl ontsnapt. De wachters hadden hem zelf aan boord gedragen! Zij hadden zijn boekenkist op de schuit gesjouwd. En daarin lag De Groot. Hans vindt dat een mooi verhaal. Hij wou, dat hij eens op Loeve-

stein kon kijken. Zo'n oud kasteel met torens en transen, met een burchtzaal en torenkamers, met kelders en gevangenissen. Het is zo geheimzinnig. Maar hij is nog nooit op Loevestein geweest. Ze varen er altijd langs.

„Je zult op deze reis genoeg kastelen zien,” zegt vader. „Aan de Boven-Rijn staan er wel honderd.”

„Zijn die net zo groot als Loevestein?” vraagt Hans.

„O, verscheidene zijn nog veel groter.”

„En zijn ze ook net zo oud en geheimzinnig?” wil Hans weten.

„Er zijn er bij, veel ouder en geheimzinniger. En er zijn draken en heksen aan de Boven-Rijn en ook feeën en elfjes.”

„Ha, feeën en elfjes!” roept Grietje, die ook in de stuurkast staat.

„Ja, bij de Lorelei,” zegt vader.

Hans lacht een beetje. Hij denkt dat vader hen wat op de mouw wil spelden.

„Man, kijk je uit naar ouwe Berend?” vraagt moeder aan vader.

„Ik zal op hem letten, vrouw. Help jij mee, Hans?”

Hans let goed op. Hij kijkt naar al de bootjes, die in het stille water tussen de kribben drijven. Dat zijn de parlevinkers, de kruideniers te water.

Er schiet zo'n bootje op de Helga af. Daarna een op de Hoop en vlak daarop nog een derde ook op de Hoop, het eerste maakt vast aan het voorschip, het andere aan het achterschip. De knecht en zijn vrouw, die in het voorschip van de Hoop wonen, kopen bij een andere parlevinker dan de schippersvrouw, die achterop woont. En nu zwaait het bootje, dat bij de Helga is geweest, naar de Ostende, om daar zijn waren aan de man te brengen.

De mensen op de aken hebben dus al ingeslagen wat zij nodig

hebben voor de reis. Die van de Vooruit wachten nog op ouwe Berend.

„Waar zou ie liggen, Hans?” vraagt Grietje.

Hans kijkt naar de wal. Aan torens en aan boerderijen, die over de kruin van de hoge dijk heen zichtbaar zijn, weet hij precies waar ze varen. En ouwe Berend ligt met zijn bootje haast altijd op dezelfde hoogte. „Na die bocht,” wijst hij vooruit. „Daar kan hij liggen. Maar best mogelijk is hij hogerop.”

Voorbij de bocht ligt nergens een bootje tussen de kribben. Ze varen nog een mijl. Ouwe Berend daagt niet op. Zou hij er dan niet zijn? Ziek thuis soms? Ouwe Berend is zo oud.

Maar opeens is ouwe Berend er. Hij drijft in zijn bootje midden op de Waal. „Berend!” gilt Hans. De afstand is te groot en ouwe Berend is een beetje doof. Hij hoort Hans niet. Maar als vader de hand uit de stuurkast steekt, heeft de parlevinker dat direct in de gaten.

„Ik kom!” roept hij.

Ouwe Berend is nog ouderwets. De meeste parlevinkers hebben een motor in hun boot; Berend roeit. De meeste parlevinkers hebben van hun boot een glazen winkelschip gemaakt; Berend heeft een open vlet, alleen voorop een kap. En kijk die Berend, terwijl hij al spelend met de riemen zich naar de Vooruit laat drijven, eens zitten op zijn roeibank tussen aardappelen en kool, laarzen en klompen, pannen en emmers. Hij heeft een dikke duffel aan en een dikke muts diep over de oren getrokken en dikke wanten aan de handen. Hij lijkt wel op een beer, die ouwe Berend, een dikke beer in een tjokvolle boot.

„Gooi maar een lijntje op, Berend!” roept Hans naar hem.

Maar Berend vertrouwt zo'n kleine schipper niet. Hij staat wel van zijn roeibank op met een lijntje in de hand. Maar in plaats

van het Hans toe te gooien, wacht hij tot de kop van zijn boot — heel zachtjes — tegen de boeg van de sleepboot stoot en dan gooit hij zelf de lus om een bolder.

En nu moet je zien hoe handig die Berend, dik als een beer en stram van ouderdom, zijn zwaar beladen bootje weet langszij te brengen.

Hij laat de lijn snel vieren, want anders zou hij een schok krijgen van waar ben je me. Dan zet hij het lijntje losjes vast. Zijn boot draait bij. Nog laat hij zachtjes vieren. Nu wordt hij meegetrokken. De parlevinkersboot vlijt zich naast de Vooruit. Ziezo, het lijntje kan steviger vast.

Berend vraagt aan moeder, die al uit de roef gekomen is: „Wat zal het zijn, vrouw?”

„Twee zakken aardappels,” zegt moeder.

Hupsa, daar liggen twee zakken aardappelen op dek.

„Vier witte en vier rooie kolen,” bestelt moeder verder.

Hans mag die kolen opvangen, een voor een.

„Een kilo koffie en een pond thee.”

Hiervoor moet Berend onder de kap in de neus van zijn bootje duiken. Daar ligt de koopwaar die niet nat mag worden.

Moeder bestelt veel meer dat onder die kap vandaan moet komen: zout en suiker, zeep en soda, een paar knotten wol en een klosje garen, kaneel en peper, veters, band, sigaren voor vader en sigaretten voor Dirk.

En ouwe Berend diept alles op wat moeder vraagt. Het is een mirakel wat er allemaal in de neus van zijn bootje verborgen is.

Eindelijk weet moeder niet meer. Er ligt een hele stapel boodschappen in het gangboord van de sleepboot, die volle kracht doorvaart terwijl de parlevinker aan het verkopen is.

„Denk er om, vrouw,” zegt Berend. „Jullie verlaten het land van melk en honing. Heb je koek genoeg?”

Moeder bestelt nog tien honingkoeken. Maar daarmee is het ook afgelopen.

Ouwe Berend pakt een stompje potlood en een stuk grauw papier. Mooi schrijven kan hij niet. Het worden stijve en kromme letters. Maar hij rekent secuur. „Zoveel is het,” zegt hij en als moeder het natelt klopt het precies.

„En waar gaat de reis naar toe?” vraagt hij.

„Naar de Boven-Rijn,” zegt Hans.

„Zo, zo, naar de Boven-Rijn. Dan gaan jullie dus naar de kastelen toe.”

„Ja, ja,” zegt Hans.

„Pas maar op de ridders en op de draken, vriend. En jij,” zegt hij tot Grietje. „Let jij maar op de feeën en de elfjes. Die wonen bij de Lorelei, weet je.”

Grietje lacht wat verlegen. Zij zegt nooit veel tegen vreemden, zelfs tegen ouwe Berend niet.

„Is het waar?” vraagt Hans. „Zijn daar feeën en elfjes?”

Toen zijn vader het vanmorgen zei, wou hij het niet geloven. Maar als ouwe Berend het nu ook al zegt.

„Ja, en roofridders en draken en zwarte zwanen. Pas maar op daar bij de Lorelei.”

Griettes lipjes trillen.

Ouwe Berend ziet dat. „Maak jij je maar niet bang,” zegt hij vaderlijk. „Lieve, kleine meisjes doen ze niets. Maar stoute jongens . . .” en hij kijkt streng naar Hans. Maar zijn ene oog lacht. Hij duikt nog eenmaal in de neus van zijn boot en haalt twee chocoladerepen voor de dag. „Lusten jullie die?”

„Graag!” roepen Hans en Grietje tegelijk.

Hoe zouden zij geen chocolade lusten? „Dank je, Berend!”

„En help je me nu even, Hans?” vraagt Berend.

Of Hans helpen wil! Hij schiet al toe. De lijn moet van de bolder. Hij licht de lus en laat het touw in het water plonsen. Terwijl Berend inpalmt, drijft zijn bootje al af.

„De groeten aan de Lorelei!” roept Berend nog. „Aan de feeën en de elfjes, aan de prinsen en de . . .”

Meer kunnen Hans en Grietje niet verstaan. Het parlevinkersbootje drijft snel af. Zij zien hoe ouwe Berend zich op zijn roei-bank laat zakken en de riemen neemt.

„We gaan dus naar de elfjes en de feeën,” zegt Grietje tegen Hans. „Hoe vind jij het?”

„Ik weet niet wat er allemaal van waar is,” twijfelt Hans.

„Maar vader zegt het toch en ouwe Berend!”

„Ja, ja,” stemt Hans toe. „Nou, we zullen het wel zien daar bij de Lorelei.”

RIDDERS, FEEËN, ZWARTE ZWANEN

De Vooruit is met zijn sleep bij Lobith. De motor van de sleepboot klopt maar traag. Wel honderd schepen zeulen hier heel langzaam voort. Vele gaan zelfs ten anker midden op de dag. Het is voor de kommiezen, want hier is de grens. De Nederlandse moeten zorgen, dat er niets uit het land gesmokkeld wordt wat er niet uit mag. De Duitse moeten zorgen, dat de belasting wordt betaald en dat geen boze mensen stiekem hun land binnenkomen.

Terwijl de grote schepen langzaam varen, schieten kleine bootjes snel heen en weer. Dat zijn bootjes van de kommiezen. De Nederlandse zijn er al geweest. Ze zijn het tolkantoor van Lobith al voorbij. Nu varen ze in Duitsland. Het wachten is op de zwarte bootjes met de blauwe mannen van de Duitse grenswacht. Pas als die aan boord zijn geweest, mogen ze volle kracht verder varen.

Daar komt zo'n bootje op de Vooruit af. Een dikke man stapt over. Hij vraagt aan moeder hoeveel suiker en hoeveel koffie ze heeft. En hij wil van vader weten hoeveel tabak hij heeft. Moeder laat al haar suiker en koffie zien. Vader haalt zijn sigaren en sigaretten voor de dag. Het is goed. Ze mogen aan boord wel een kopje koffie drinken en wel een sigaartje of een sigaretje roken. Maar pas op; alléén voor eigen gebruik. Niets van dat spul verkopen, hoor!

Dat zullen vader en moeder niet doen. Stel je voor: koffie ver-

kopen en dan zelf niet hebben; sigaren verkopen en dan zelf niet kunnen roken.

En dan moet de kommies weten of er geen verkeerd volk aan boord is. Hij moet de monsterboekjes zien, die alle zeelui en alle mensen van de Rijnvaart hebben.

Vader geeft zijn boekje over. Herman Kroese, kapitein, dat klopt. Broer Dirk geeft ook zijn boekje over. Dirk Kroese, machinist. Dat klopt ook.

„En nu jij,” zegt de dikke Duitser tegen Hans. „Waar is jouw monsterboekje?”

Hans kijkt de kommies met grote ogen aan. Hij heeft hem best verstaan, al sprak hij in het Duits. Hans kent veel beter Duits dan zijn neef, Jan Visser, en die heeft het nog wel op school geleerd. In Ruhrort en Duisburg heeft hij zo vaak met Duitse kinderen gespeeld. Zelfs Grietje kent al Duits, zo klein als ze is. Maar Hans begrijpt de vraag van de kommies niet. Ze hebben hem nog nooit om een monsterboekje gevraagd. „Moet ik dat hebben?” vraagt hij eindelijk.

„Natuurlijk moet je een monsterboekje hebben,” zegt de Duitser streng. „Hoe kan ik weten wie jij bent als jij geen monsterboekje hebt.”

Hans krijgt het benauwd. Hij kijkt om hulp naar zijn vader, maar die is bezig de sigaren weer op te bergen. En moeder is in de roef. „Ik . . . ik heb het niet,” stottert hij.

„Zo, zo, geen monsterboekje,” gaat de kommies somber voort. „Dat is bedenkelijk. Dat deugt niet. Dat vertrouw ik niet. Jij moet mee, vriendje.”

Hans schrikt. „Mee? . . . Waarheen?”

„Naar het bureau,” zegt de Duitser. „Ik weet niet wat voor een jij bent. Misschien wel een spion. Stap over in mijn bootje.”

Nu wordt Hans bang. Moet hij mee als spion? Stoppen ze hem in de gevangenis?

Kijk, is daar niet een heel klein, olijk lachje in de ooghoek van dat strenge gezicht?

„Wacht eens,” zegt de kommies, nog even streng. „Voordat ik je meeneem, moet ik weten hoe oud je bent.”

„Acht,” antwoordt Hans.

„Acht? . . . Wat voor acht?”

„Acht jaar, meneer.”

„Acht jaar!” roept de Duitser uit. „Acht jaar, jij?”

Vader komt juist uit de roef weer boven.

„Kapitein,” vraagt hij, „is dat zo? Is deze fikse vent acht jaar?”

„Zo is het precies,” zegt vader.

En nu is die strenge kommies opeens heel vriendelijk. „Maar dan heb je geen monsterboekje nodig, Hans. Dan ben je een zoon van je vader en je moeder en geen spion.”

Hans glundert.

„Waar gaat de reis naar toe?” vraagt de kommies aan Hans.

„Zeker naar de Roer?”

„Eerst naar de Roer en dan naar Mainz,” antwoordt Hans.

Nu verandert het gezicht van de kommies weer.

„Ei zo, dat is dus langs de Lorelei!” zegt hij.

Hans knikt. Hij durft niet vragen waarom de kommies dit zo, ietwat geheimzinnig, zegt en of het waar is van die ridders en die elfjes.

Maar de kommies gaat ongevraagd al door. „Bij de Lorelei, daar zwemt de zwarte zwaan en daar ligt de schat begraven en daar vechten ridders tegen boze draken. En daar zweven feeën en elfjes door het bos. Bij de Lorelei, daar is de wereld van de sprookjes.”

„Is het waar?” vraagt Hans met grote ogen.

„O!” zegt Grietje, die er bij gekomen is. En ze danst van verwachting, maar tegelijk is ze een beetje bang.

„Je zult het zien. En goeie reis. En als je weer terug komt, moet je me vertellen wat je allemaal beleefd hebt bij de Lorelei.”

De dikke kommies stapt in zijn bootje. Dat gaat geweldig schommelen onder zijn gewicht. Met een snelle zwaai vaart het naar de Helga. Intussen wuift de kommies nog eens naar Hans en Grietje.

„De groeten aan de ridders en de elfjes van de Lorelei!”

AL DICHTER BIJ HET SPROOKJESLAND

Aan de Roer wordt de Ostende losgegooid, maar de Vooruit vaart door met de Helga en de Hoop.

Dit heeft Hans nog nooit beleefd. Anders legden zij altijd hun hele sleep voor Ruhrort neer bij de honderden rijnaken, die hier op de brede rivier voor anker lagen. En daarna voeren zij met de Vooruit de haven binnen, om een ligplaats te zoeken tussen de menigte van sleepboten, die in Ruhrort op een sleepje wachtten. Nu gaan zij door. Hans vindt het fijn. De Rijn van Rotterdam tot aan de Roer kan hij wel dromen, maar nu komen zij op vreemd gebied. Nu gaan ze naar de Lorelei.

Hans verlangt daarnaar. En Grietje wil de Lorelei ook graag zien, maar zij is tegelijk een beetje bang. De feeën en elfjes zijn wel mooi, maar die draken . . . Zouden die niet eng zijn?

Hans lacht wat om haar bangheid. Hij gelooft er nu weer niets van, dat zij al die vreemde wezens zullen zien. Ouwe Berend en de dikke kommies hebben hen wat op de mouw gespeld, denkt hij. Trouwens, ze zullen het gauw zien. Nu ze maar twee schepen hoeven te trekken en niet eens zulke erg grote, zullen ze flink opschieten en er spoedig zijn.

Hij kijkt al uit. Ze komen in de bergen, heeft vader gezegd. Maar Hans ziet daar nog niets van. Het land waar ze langs varen, is even vlak als tussen Emmerik en Xanten en de fabrieken zijn hier even kolossaal als aan de Roer.

„Morgen,” zegt vader, „dan zijn we in de bergen.”

Die avond ankeren ze in Bonn en die nacht droomt Hans van ridders, jonkvrouwen en draken. Hij is zelf een ridder en Grietje een jonkvrouw, die wordt beslopen door een grote draak, maar hij springt toe en hakt de draak de kop af.

Bij het wakker worden, moet Hans lachen om zijn droom. De zon schijnt in zijn kooi. De Rijn stroomt net als gister. Aan de oever ziet hij een groot, wit gebouw. Dat is van de regering van West-Duitsland. Vroeger waren hier ridders, nu niet meer. Vroeger waren er misschien ook draken, maar nu vast niet meer. En die verhalen van de kommies en ouwe Berend over de Lorelei zijn malligheid. Daar gelooft een grote jongen net zoveel van als van Sinterklaas, die op een schimmel over de daken rijdt en van Zwarte Pieten, die door de schoorsteen kruipen.

Maar als ze weer gaan varen, lijkt het toch wel of ze in een andere wereld zijn gekomen. De oevers zijn nu niet meer vlak. Zij varen tussen bergen, voor een groot deel bedekt met bossen, maar aan de zonzijde lijkt het wel of de berghellingen heel grote en brede trappen zijn. Trappen voor reuzen, die zo de berg beklimmen?

Vader zegt, dat dit wijngaarden zijn. Voor de afwatering zijn de akkers trapsgewijze gemaakt. Zo'n berg noemt men een wijnberg. Wat ziet Hans ginder, hoog boven op een berg? Ah, een kasteel, veel groter dan Loevestein en het ligt op de top van een rots.

„Is dat de Lorelei?” vraagt Hans in spanning.

„Nee, dit is de Drachenfels,” antwoordt zijn vader. „We zijn nog lang niet bij de Lorelei.”

Nog lang niet? Kom, kom. Het is nog maar een klein stukje. Hans heeft het op de kaart gezien. Ze zullen er vanmiddag zijn, denkt hij. Maar hij hoopt dat het tegen de avond wordt. Dan zouden zij bij de Lorelei kunnen ankeren. En dan gaat hij kijken of

er werkelijk ridders en draken, feeën en elfjes zijn. Dat kan, want het is lichte maan.

Zie, ginder staat alwéér een burcht hoog op een rots. O, dit is een ruïne. De toren mist zijn spits en het dak is ingestort. En de dikke muren zijn gedeeltelijk ingevallen en afgebrokkeld. Hoe dichter ze bij het kasteel komen, hoe beter Hans kan zien dat het zwaar beschadigd is. Een grote vlucht van bonte kraaien vliegt door de ramen, die geen glas meer hebben, heen. En die bruine vogel, die uit een schietgat van de toren komt, is dat geen uil? En daar, daar bovenop die wrakke muur, kruipt daar geen groene draak? Of is het mos, dat de gebroken stenen overwoekerd heeft?

O, daarginds staat alweer een burcht en ginds nòg een. Dit is een land vol kastelen. Dit was dus een land van ridders, die uitreden op hun fiere paarden, met wapperende vederbossen op de helm en lange lansen in de vuist. En uit het torenraam van het kasteel keek de jonkvrouw naar de thuiskomst van haar ridder uit.

En zouden hier geen feeën en elfjes en draken kunnen huizen? In Nederland zijn die niet. Daar is alles vlak en kaal en open. Maar hier zijn bergen, bossen en burchten en daartussen stroomt de Rijn. Het is hier alles geheimzinnig. Dit is een land voor wezens, waar je in Nederland alleen van droomt.

Niet enkel aan de beide oevers ziet Hans vreemde dingen, ook in de Rijn. Midden in de rivier ligt een dicht begroeid eiland en door het geboomte schemeren grijze muren. Is daar ook al een burcht? Door dicht struikgewas heen ziet Hans beweging. Het lijkt erop of het vrouwen zijn. Hij ziet iets van een kap, een lang gewaad. Jonkvrouwen, die op haar ridders wachten?

De schaduwen verdwijnen; de grijze muren blijven. Wat nu, liggen ze stil? Maar de motor draait zo hevig, dat de boot ervan

schudt, de schroef slaat zo hard, dat het water ervan schuimt. Hoe komt het dan dat ze haast stil liggen?

„Dat doen de geesten van de Rijn,” zegt vader. „Kijk maar.”

Hans kijkt naar het water. Er zijn diepe, wervelende kolken in en in die diepten is een vreemde glans. Schuilen daar de geesten van de Rijn? En houden die hen tegen?

„Het is onzin,” spreekt zijn vader zichzelf tegen. „Het is de stroom. Tussen de bergen is de Rijn veel nauwer dan in het laagland; vandaar dat hij hier veel harder stroomt. En naast dit eiland is de rivier nog nauwer, zie je wel. Al het water moet door deze engte heen. Dat gaat natuurlijk met geweld. Daarom hebben wij een toer erdoor te komen. Daarom is een sleep van twee de grootste, die wij hier kunnen trekken.”

Het duurt lang eer ze Nonnenwert voorbij zijn. Maar ze komen er. Als het eiland gepasseerd is, gaat de vaart iets vlotter.

De bergen worden allengs hoger; de bossen dichter; de burchten nog groter en talrijker dan zij 's morgens zagen. De Lorelei kan vast niet ver meer zijn, gelooft Hans. Zijn spanning stijgt.

Maar vader zegt, dat ze die dag de Lorelei niet halen.

Bij het vallen van de duisternis gaan zij ten anker, zoals iedere avond. Wanneer het donker is, wordt het altijd stil op de Rijn. Dan rusten duizend schepen, nadat de hele dag de grote trek stroomopwaarts en stroomafwaarts is gegaan.

Voordat ze naar kooi gaan, kijken Hans en Grietje nog even op het dek. De sterren tintelen hoog aan de lucht. De maan komt op boven een berg. Zijn matte licht schijnt op de Rijn, die zilverig glanst. Hans speurt het water af. Zouden hier de zwarte zwanen van de Lorelei al zwemmen? Hoog boven op een rots staat een oud kasteel, de torens en de tinnen scherp gesneden tegen het

maanlicht. Zouden daar geen ridders wonen? Het water gorgelt zacht; de bossen zwijgen in de windstille avond.

„Zouden daar nu ook feeën en elfjes zijn?” vraagt Grietje.

Gisteren zou Hans nog lachen om zo'n dwaze vraag. Nu niet. Zomin als het vreemd is, dat hier zwarte zwanen zouden zwemen en ridders zouden dolen en jonkvrouwen zouden wachten in de torenkamers van de kastelen, evenmin is het vreemd, dat hier feeën zweven en elfjes dansen. Dit is een sprookjesland. En nu zijn ze nog niet eens bij de Lorelei.

DE LORELEI

Sankt Goar staat in grote letters op een hotel aan de oever van de Rijn.

„Hier krijgen we de loods aan boord,” zegt vader.

De loods? Dat vindt Hans vreemd. Er is, zover hij weet, nog nooit een loods op de Vooruit geweest. Loodsen komen toch alleen op zee aan boord om de schepen binnen te brengen?

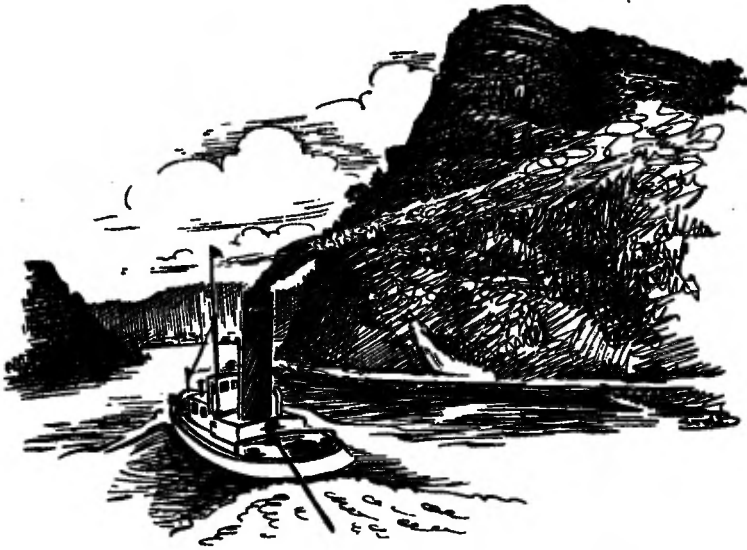
„Loodsen brengen schepen langs gevaarlijke plaatsen. De loods brengt ons straks langs de Lorelei.”

Hans zet grote ogen op. Dus de Lorelei is wèl gevaarlijk. Er is dan stellig toch wat aan van wat ouwe Berend en de kommies bij Emmerik vertelden.

„Er zitten daar rare bochten in de Rijn, zie je,” gaat vader door, „en de stroom haalt er soms gekke streken uit. Als je het vaarwater daar niet in de puntjes kent, heb je zó de grootste ongelukken.”

Ah, is het daarom? Natuurlijk, dat is heel begrijpelijk. De Lorelei is een rots in de rivier, heeft vader al eerder gezegd. Dus moet de Rijn daar wel vreemde kronkels maken, en als een rivier erg kronkelt, doet de stroom het nóg erger. Dit heeft niets te maken met ridders en draken, zwarte zwanen, elfjes of kabouters. Elfjes en kabouters bestaan niet; draken ook niet. Ridders waren er in oude tijden, nu niet meer. En zwarte zwanen, als die er zijn, zal hij ze wel zien.

Hij kijkt ernaar uit, ongelovig; ze zijn er toch niet. Ouwe Berend

en die Duitser hebben Grietje en hem voor de gek gehouden. Nee, hoor, er zijn geen zwarte zwanen op de Rijn.

Of toch? Wat drijft daar, zwart tegen stralend zonlicht op het zilverig blinkend water van de stroom? Een, twee, drie zwarte zwanen?

„Dirk!” roept vader door de spreekbuis naar de machinekamer. „Vang jij even het lijntje van de loods op.”

Dirk komt rap boven. Een van de zwarte voorwerpen drijft voor de stroom snel op hen toe. Het is geen zwarte zwaan. Het is een roeier in een bootje. Vlak bij de Vooruit doet hij een snelle worp en zit dan dadelijk weer op de riemen. Dirk vangt het lijntje op en zet het vast. De loods roeit wat hij roeien kan om de schok te breken. Daarna komt hij langsij en stapt vlug over. Zijn jol laat hij achter de sleepboot drijven, voor straks als hij weer van boord zal gaan.

Nu neemt de loods het roer van vader over. Nog één bocht, dan komt de Lorelei in zicht. Hans popelt.

Daar is de Lorelei! Hoog, hard en kaal rijst de rots steil omhoog uit het water van de Rijn. Zijn schaduw valt dwars over de rivier. Zouden in die schemering de zwarte zwanen zwemmen? Boven op de Lorelei ziet Hans geboomte. Zouden daar de draken en roofridders huizen? Maar hij ziet geen burcht.

„Halve kracht!” zegt de loods. En tegen vader voegt hij er aan toe: „Opgepast, er komt wat aan.”

Komt er wat aan? Hans ziet niets. Tot aan de gindse bocht is de rivier leeg. En wat daar achter is, kan niemand zien, de loods ook niet.

Ze liggen stil. Halve kracht draaiend komt de sleep geen streep vooruit. Dirk moet er zelfs enkele slagen bij doen, opdat ze niet zullen afzakken.

De loods wacht rustig. „Hoe heten jullie?” vraagt hij aan de kinderen, die beiden bij hem in de stuurhut zijn.

„Hans, meneer,” antwoordt Hans.

„En ik Grietje,” antwoordt zijn zusje.

„Hans en Grietje?” De loods gaat vrolijk lachen. „Nee, maar! Hans en Grietje!”

De kinderen kijken hem met grote ogen aan. Waarom lacht hij zo? Hans is toch een doodgewone naam en Grietje ook.

Maar de loods blijft vrolijk lachen. „Hans en Grietje en dan hier! Jullie wieg heeft hier gestaan.”

Hans vindt de loods een rare man. „Onze wieg hier? Niks hoor!”

Hij is geboren toen ze in Rotterdam lagen en Grietje in Dordrecht.

„Hans en Grietje zijn *hier* geboren,” lacht de loods. „En Klein Duimpje ook en Roodkapje en Doornroosje en Assepoester en de Schone Slaapster en de Gelaarsde Kat. Zij zijn hier allemaal van-

daan. Straks kun je het huisje zien van de heks, die Hans en Grietje heeft gevangen.”

„Het huisje van suikergoed en marsepein?” vraagt Grietje ademloos.

„Juist, als we de Lorelei voorbij zijn.”

Daar komt in volle vaart een sleepboot om de hoek; het is een kolossale boot met twee schoorstenen en twee grote raderkasten en hij heeft twee reuzenaken achter zich. De sleep neemt haast de volle breedte van de rivier in beslag. Het is maar heel gelukkig, dat ze in dit veilige hoekje dicht tegen de oever hebben gewacht. Maar hoe wist de loods dat deze sleep eraan kwam?

„Volle kracht!” beveelt de loods.

Ze varen weer.

Hoe weet de loods dat er nu niets aankomt van achter de Lorelei? Hans denkt er niet lang over na. De geheimzinnigheden van de Lorelei nemen hem veel te veel in beslag. De kale rots leek straks zwart. Nu glanzen er veel vreemde kleuren in: groen, donkerblauw, bruin en donkerrood.

Ze zijn de bocht om. Hans zoekt weer naar de zwarte zwanen. Ze zwemmen niet in de rivier. Maar zouden ze soms nestelen in de spleten en kloven van de rots? Het ziet er daar geheimzinnig uit.

Deze zijde van de Lorelei is minder kaal dan de eerste. Uit ieder spleetje in het gesteente schiet een spar omhoog en hogerop is allerhande struikgewas en bos. De kinderen kijken er nieuwsgierig naar.

„O, Hans!” roept Grietje opeens, terwijl ze hem angstig vastgrijpt. „Kijk daar!”

Hans kijkt, maar hij ziet niets om van te schrikken.

„Dat groene beest!” roept Grietje uit. „Daar op die rotsrand, Hans, rechts van die kloof.”

Nu ziet Hans hem. Een groot beest met een lange staart, gifgroen van kleur, een dikke kop en een verschrikkelijke muil. Hij kruipt over de smalle rotsrand; je kunt zijn kleine pootjes duidelijk onderscheiden; het zijn er wel twaalf.

„Dat is de draak van Siegfried,” zegt de loods.

De kinderen huiveren van ontzag. Hans kan zijn ogen er niet van afhouden, totdat, door het kronkelen van de Rijn om de Lorelei, de draak uit het gezicht verdwenen is.

Na veel gedraai en moeilijk varen is de sleep de Lorelei voorbij. Hier schijnt de zon weer en wordt de Rijn weer breed en recht. Maar aan weerszijden zijn ook hier bergen en op haast iedere top staat een kasteel.

„Daar heb je het kasteel van Blauwbaard,” wijst de loods naar links, naar een oude burcht.

De kinderen kijken.

„Zie je de burchtvrouw achter dat torenraam?”

Grietje tuurt, maar ze kan niets ontdekken. Hans voelt weer twijfel boven komen; de loods neemt hen toch te pakken.

„Er staan twee vrouwen,” gaat de loods door, langzaam en met een donkere stem, terwijl hij naar het kasteel blijft kijken. „Twee vrouwen in de torenkamer achter het raam, de vrouw van Blauwbaard en haar zuster Anna, uitkijkend of haar ridders nog niet komen. Zien jullie ze nu nòg niet; de ene is in het blauw; de andere in het groen!”

„Ja, ja!” roept Grietje verrukt uit. „Ik zie ze. Ik zie ze!”

En nu gelooft Hans dat hij ze ook ziet, achter een glas-in-lood raam, waarop de zon schijnt; twee vrouwen in groen en blauw. Ja, hij ziet ze. De loods heeft tóch gelijk.

Wat een vreemde wereld is het hier bij de Lorelei: de draak van Siegfried, de vrouw van Blauwbaard en haar zuster . . .

„Daar loopt Roodkapje,” zegt de loods.

Op een bospad, dat zich over de heuvels slingert en soms dicht langs de Rijn voert, loopt een meisje met een rood manteltje aan en een rood mutsje op.

„Oh!” roept Grietje vol verbazing.

„Is het echt Roodkapje?” vraagt Hans, nog steeds argwanend.

„Wat denk je wel; soms dat ik je wat wijsmaak?” antwoordt de loods bezerd. „We zijn hier in de wereld van de sprookjes. Kijk ginds, daar loopt de Wildeman van Klein Duimpje.” Nu wijst hij naar de andere oever van de Rijn.

Daar loopt een man, groot, zwaar, met een woeste baard, lang haar dat onder zijn gekreukte hoed uitkomt, en wilde ogen. Het is warempel precies de Wildeman van het plaatje in een sprookjesboekje, dat zij hebben.

Grietje kijkt met ontzag en vrees naar de Wildeman. Hans wil er nog om lachen, maar het gaat hem niet goed af. „En waar is nu het huisje van de heks van Hans en Grietje?” vraagt hij.

„In het gindse bos,” vertelt de loods, terwijl zijn hand wijst naar de kant van het kasteel van Blauwbaard. „Daar staan de huisjes van Roodkapje en haar grootmoeder; het kleine huisje waar Klein Duimpje in woonde met zijn broertjes en zijn ouders. En ook het huisje van suikergoed en chocola, waar Hans en Grietje eens van snoepten.”

Hans wil nog ongelovig lachen, maar Grietje vraagt angstig:

„En zwerft de boze wolf er ook?”

„De boze wolf is immers door de goede jager doodgemaakt,” zegt de loods geruststellend.

„Of de Wildeman?” vraagt Grietje.

„Die is aan de overkant; hij komt nooit aan deze zijde van de Rijn.”

Grietje ademt opgelucht. Ze hoeft dus niet bang te zijn. Nieuwsgierig kijkt ze naar de dichte bossen, zoekend naar de huisjes uit de sprookjes. Maar die staan natuurlijk veel te diep in het bos.

Hans tuurt ook naar het bos. Hij heeft straks sterk getwijfeld aan de verhalen van de loods. Maar het meisje op de bosweg was toch precies Roodkapje en achter het torenraam zaten vrouwen. Toch weet hij nog niet zeker of hij het geloven kan. Het is zo vreemd allemaal. Hij zou best eens willen kijken hoe het er uitzag in het bos. Hij zou wel willen zoeken naar die huisjes.

Het kan natuurlijk niet. Zij varen dagelijks van het kriecken van de dageraad totdat het donker is, en dan kun je nog niet van boord, want 's avonds liggen ze op stroom. De Vooruit blijft voor de sleep gespannen van Rotterdam totdat ze op hun bestemming zijn. Ook 's nachts, als ze geankerd liggen, zit de sleepboot aan de aken vast. Ze meren nooit gedurende de reis. Alleen met de sloep kun je aan wal gaan, maar die hangt in de davits en vader laat haar niet te water voor hem, zeker niet als hij bij donker het bos in wil. Nee, er is geen kans in het bos te zoeken naar de sprookjeshuizen en de feeën en de jonkvrouwen.

De loods gaat van boord. Nu zij de Lorelei voorbij zijn, kan vader het wel alleen af. De loods stapt in zijn jolletje. Hans mag het touw losgooien. Onmiddellijk neemt de stroom het lichte bootje mee. Uit de verte zwaait de loods nog naar Hans en Grietje. „Pas op de Wildeman!” roept hij. Dan verdwijnt zijn jol achter de Hoop. Na een poos zien Hans en Grietje het bootje nog even héél ver weg, dicht bij de Lorelei. Stroomafwaarts gaat het heel snel.

Bonk . . . bonk . . . , doet de motor, en na een poos opnieuw:

bonk . . . bonk . . . Er mankeert wat aan. Maar daarna loopt hij weer normaal.

Dirk zegt dat de kar het wel weer doet, maar vader Kroese is voorzichtig. Er mankeert wat aan de motor. Zo gaat hij niet door het Binger Loch, dat erg nauw is en waar het geweldig stroomt. Dat is het gevaarlijkste stukje van de gehele reis. Hij waagt zich niet in het Loch, voordat hij zeker weet dat alles puik in orde is. Dus gaat de sleep ten anker en Dirk en vader duiken in de machinekamer om samen de motor na te kijken.

Nu ze bij dag voor anker liggen, dicht bij het dorp Kaub, wil moeder graag even naar de wal. Ze moet een lapje kopen voor een jurk voor Grietje, kousen voor Hans, een trui voor Dirk.

Hiervoor wordt de sloep gestreken en vader roeit moeder naar de wal. Nadat hij haar heeft afgezet, gaat hij direkt weer naar de machinekamer. De sloep ligt langs zij de sleepboot aan een bolder vast.

Hans en Grietje zijn samen op het dek. Zij kijken naar het bos en naar het kasteel op de top van de rots. Dat is de burcht van Blauwbaard, zei de loods, en in dit bos zouden de huisjes uit de sprookjes staan.

„Grietje,” zegt Hans opeens. „Zullen we het bos ingaan en zoeken naar de huisjes van Roodkapje en Klein Duimpje en van . . .”

Grietje lacht om het grapje. Dat kan immers niet!

„’t Kan wèl!” zegt Hans. „Daar ligt de boot en ik kan best roeien.”

Nu wordt Grietje onrustig. „De Wildeman . . .,” oppert zij.

„Die is immers aan de overkant,” wuift Hans haar bezwaar weg.

„De heks . . .”

„Die doet ons niks . . . als ze er is.”

„’t Mag niet van vader,” meent Grietje.

„Dat zal ik vragen,” zegt Hans en hij gaat naar de machinekamer. Maar als hij boven aan de trap staat, zijn Dirk en vader zo druk bezig en maken zij zo’n lawaai met hameren en vijlen, dat zij hem nooit kunnen verstaan. Hij gaat terug.

„Vader vindt het goed,” verzekert hij aan Grietje. „Stap maar in.” En dan stapt Grietje in het bootje en Hans springt na haar erin. Zij gaat op het kleine achterbankje zitten; hij maakt het touw los en grijpt de riemen. Hij kan best roeien; hij heeft het al zo vaak gedaan. Hier, in het stille water bij de oever, is er helemaal geen kunst aan.

Toch wordt het bootje nog gegrepen door de stroom. Ze drijven af. Grietje slaakt een gillette. Maar Hans heeft gauw stuur in de boot en roeit naar de wal. Het bootje schuift op het zand. Een sprongetje en hij is op de oever, legt het bootje aan een paaltje vast en helpt daarna Grietje eruit.

Nu staan ze op de weg. Dit bospad in. Die kant op. Daar zijn de huisjes van de sprookjes, heeft de loods gewezen.

Zij gaan op pad. Het mos veert onder hun voeten. Er zingen vogels in de kruinen. Een eekhoortje roetst tegen een rechte stam omhoog; zijn lange staart zweeft achter hem aan. Het is een beetje schemerig onder het bladerdak.

„Ik zie geen huis,” zegt Grietje.

„We moeten natuurlijk veel verder zijn,” meent Hans.

„Als we de heks eens tegenkomen.”

„Die is er niet,” verzekert Hans.

„De Wildeman is er wel,” fluistert Grietje. „Wij hebben hem gezien.”

„Dat was immers aan de overkant,” zegt Hans. „Je moet niet zo akelig bang zijn.”

En dan zwijgt Grietje. Maar haar hartje klopt erg fel.

IN HET SPROOKJESBOS

Hoger en hoger klimt het bospad, steeds kronkelend tussen dichte struiken en hoge stammen. Van de Vooruit is al lang niets meer te zien. De Rijn is ook onzichtbaar. Van een huis is taal noch teken te bekennen.

Grietje wil teruggaan. Het is zo somber in het bos en ze vinden toch niet wat ze zoeken. Misschien verdwalen zij.

Maar Hans wil verder. De loods heeft toch gezegd, dat je de huisjes uit de sprookjes in dit bos kunt vinden."

„Dat wou je immers niet geloven!" twist Grietje.

„Ik wil ze zoeken," verklaart Hans en hij gaat verder.

En Grietje volgt. Ze moet wel. Alleen teruggaan durft ze niet.

Maar ze is heel bang. Wanneer de Wildeman al niet in het bos is en de heks niet, dan vast wel wolven.

Maar Hans zegt dat ze zich om niets bang maakt.

Het bos wordt eindelijk dunner. De zon schijnt door de bladeren.

Ginds is een open plek en midden in die ruimte staat een huis!

Het is een vreemd huis. Niet van steen en niet van planken, maar van dunne stammen. De bast zit er nog om. Die bast is bruin en glad. Het huis glanst in de zon. Het grote dak steekt voor en achter en op zij ver over de muren heen.

Nu ze in de zon in de ruimte staat en naar het vreemde huis kijkt, vergeet Grietje haar bangheid. Wat een grappig huis. Wie zou er wel in wonen? Mensen uit de sprookjes, heeft de loods gezegd. Soms Klein Duimpje met zijn vader, moeder, broers en

zusjes? Maar Klein Duimpjes vader was een arme kolenbrander en hij woonde in een hut. De Wildeman? Die boze man heeft stellig niet zo'n vriendelijk huis. Roodkapje dan of haar grootmoeder? Maar Roodkapje woonde aan de éne zijde van het bos en haar grootmoeder aan de andere kant en geen van tweeën in het bos. Is dit dan soms het huis van Assepoester en haar zusters? Hans loopt naar het huis toe. Grietje blijft op een afstand wachten, toch weer een beetje bang.

Hans kijkt door het raam naar binnen. In de vensterbank ligt een poes te slapen, die van hem wakker wordt en wegspringt; maar mensen zijn er niet. Hij loopt om het huis heen. Een koppel kippen gaat kakelend aan de haal en een paar ganzen komen luid snaterend aangeschommeld, maar mensen zijn ook hier niet.

Hoor, wat is dat? Er huilt een kindje. Het geluid komt van achter het huis. Dan zijn er dus toch mensen.

Hans gaat er kijken. Grietje volgt hem op haar tenen. Het geluid komt achter een struik vandaan.

En dan vinden zij daar een kindje in een bedje. Als Hans bij het bedje komt, houdt het kindje op met huilen en kijkt hem aan met wijd open ogen, en als Grietje, schuw en verlegen, over Hans z'n schouders gluurt, begint het kindje te lachen en te kraaien en steekt het beide handjes uit. En dan glijdt Grietjes bangheid weg. Als dit kindje door z'n moeder hier buiten te slapen wordt gelegd, zijn er vast geen wolven en heksen en wildemannen in het bos. En Klein Duimpje en Doornroosje en Roodkapje zijn er ook vast niet. Want dit kindje is helemaal geen sprookjeskind. Het is net zo gewoon als zij en Hans.

Het kindje steekt z'n knuistje in de mond en gaat erop sabbelen. Zijn oogjes vallen dicht. Het slaapt.

„Kom, we gaan verder,” zegt Hans, en Grietje vindt dat nu heel

goed. Ze is niet bang meer. Wie weet wat ze nog in het bos ontmoeten, al zijn het dan geen sprookjes.

Het pad klimt steil omhoog. Hans wil vlug lopen, maar Grietje begint te hijgen, ze heeft geen adem meer. Als ze na een rustpoos weer voortgaan, loopt ze moeizaam.

Het bos wordt opnieuw dunner. Op een tweede open plek, staat weer een huisje, net als het vorige, van dunne stammetjes gebouwd. Maar dit is kleiner. O, dit zou best het huisje van Klein Duimpje kunnen zijn. Doch er is geen kolenbrander aan het werk en er spelen geen kinderen.

Hans doet het hek open, loopt over het kleine erf, gluurt over de horretjes naar binnen. „O, kijk!” zegt hij tegen Grietje, die op de weg is blijven wachten. „O, kijk!”

Grietje komt. Er staan een tafel en twee stoelen en een grote kast. En er is vuur, dat vrolijk vlamt en knettert in een grote open haard. De vlammen spelen om een zwarte pot, die aan een ijzeren driepoot hangt. De vlammen spiegelen in een donkerrode kast. Maar mensen zijn er niet.

In het vorige huis was wel een kindje, maar geen vader of moeder. En hier is wel een brandend vuur, maar niemand om erop te passen. Vreemd is dit.

„Er *moeten* mensen zijn,” meent Hans, en hij gaat zoeken naast en achter het huisje, maar hij vindt niemand. Grietje loopt met hem mee, aarzelend. Ze wil het liefst weggaan. Het is zo vreemd: wel vuur, geen mensen.

Als ze achter het huisje zijn, schrikt Grietje plotseling van een geluid. De deur van een klein schuurtje, dat daar staat, gaat open en . . .

„O, Hans!” gilt ze, „o, Hans!”

Hans schrikt ook. Er komt uit het schuurtje een oud vrouwtje,

klein, krom, mager, met ingevallen wangen en een kolossale, kromme neus; 'r grijze haren slieren om haar gezicht en in haar kromme handen houdt ze een dikke stok.

„Wat moeten jullie hier?” vraagt het vrouwtje met een schorre stem, terwijl ze naar de kinderen toesliff. „Wat willen jullie hier?”

Hans en Grietje staan verstomd.

Het vrouwtje sloft nader. Ze praat van lieve kinderen. Ze wil blijkaar vriendelijk wezen. Ze vraagt of zij verdwaald zijn.

Maar Hans en Grietje zeggen niets. De heks uit het sprookje deed immers ook vriendelijk tegen Hans en Grietje. Maar zij werden ieder in een hokje gestopt om vetgemest te worden voor de heks.

Grietje kruipt sidderend achter Hans z'n rug en samen gaan ze voetje voor voetje achteruit, naarmate de heks dichterbij komt. En opeens zet Hans het op een lopen, Grietje meesleurend.

Het oude vrouwtje roept hen achterna met een krassende en schrille stem. De kinderen verstaan niet wat zij zegt. Ze lopen nog veel harder, het erf af, het bos in, totdat ze niets meer kunnen zien van het huisje en niets meer horen van de heks. Dan houden ze buiten adem stil.

„Ik wil naar boord,” snikt Grietje rillend.

Maar om naar boord te gaan moeten ze weer langs het huisje van de heks. En het laatste wat ze van het huisje zagen, was de heks bij het hek, zwaaiend met haar dikke doornstok. Daar durven zij niet langs.

„Er zal straks wel een zijweg komen, die naar beneden gaat,” troost Hans zijn zusje en zichzelf, want hij heeft nu ook genoeg van hun ontdekkingstocht.

Ze gaan op weg. Ze lopen veel langzamer dan straks. Ook Hans begint te hijgen bij het snelle klimmen. Hij zegt dat niet. Hij doet of hij om Grietje alleen zo langzaam loopt. Ze zeggen geen van beiden veel. Grietje snikt af en toe. Hans bijt op zijn lippen. Hij wil niet huilen; hij wil dapper zijn. Maar de weg is zo lang en het bos is somber en het pad blijft klimmen en een zijweg is er niet. Hans weet niet of hij de weg naar het schip zal kunnen vinden. Het bos lijkt wel oneindig.

Eindelijk wordt het weer lichter. Zij zien opnieuw de zon en nu volop. Dit is geen open plek in het bos; zij zijn erdoor. Nu kunnen ze zien waar ze zijn: hoog op een heuvel. Beneden hen ligt Kaub. Zij kijken op de toren en de huizen neer. Nog dieper ligt de Rijn. Hij lijkt op een zilveren lint, waarover kleine torren kruipen. Dat zijn de schepen, die op- en afvaren. Drie torren liggen stil: de Helga, de Hoop en — heel klein — de Vooruit.

Hans ontdekt ook een weg, die naar beneden leidt, niet door het bos maar tussen druiventuinen door. „Kijk, daar!” wijst hij

Grietje. „Nog een klein stukje omhoog en dan naar beneden. Daar heb je 'm en dáár en ginds zie je hem weer: dat geel tussen het groen. We hoeven niet meer door het bos en we hebben nog maar eventjes te klimmen. Dan gaan we omlaag. Fijn, hè?”
Grietje knikt. Ze vindt het fijn. Vooral dat ze niet meer door het bos hoeft, en dat ze niet zoveel meer hoeft te klimmen; en nu ze ginds hun boot ziet, is ze minder bang.
Met nieuwe moed gaan ze op stap.

IN HET RIDDERSLOT

Hans en Grietje klimmen het laatste stukje. Ze moeten nog één rots voorbij. Dan gaat de weg omlaag.

Als ze die rots voorbij zijn spert Hans z'n ogen heel wijd open van verrassing.

Zij staan voor een kasteel. Het is een oud kasteel met ronde torens en dikke muren en borstweringen op die muren en schietgaten daarin.

Dit is nu een van de burchten, waarnaar hij de laatste dagen telkens heeft getuurd en vurig hoopte, dat hij het nog eens van dichtbij mocht zien. Maar het kon nooit, dacht hij.

En nu is het zover. Nu staat hij vlak voor zo'n kasteel en het is een echt roofridderslot. Hij laat de kans niet schieten. Hij moet erbij, hij moet er binnen zien, als het kan. Rap klimt hij langs het steile pad, dat naar de slotbrug voert.

Grietje blijft achter. „Blijf nou hier, Hans,” smeekt zij. „Ga nou mee naar boord.”

Maar Hans hoort het niet. Hij klimt snel naar boven.

En dan gaat Grietje achter hem aan, zoals ze altijd achter hem aan gaat. Maar bij het klimmen rollen langs haar wangen een paar tranen.

Hans komt dicht bij de slotbrug. Wat is dat vreemd, een brug op een bergtop. Hier kan toch geen gracht met water zijn!

Er is geen water, wel een kloof. Wanneer de brug is opgehaald,

moet je door die diepe kloof om in het kasteel te komen. Dat kan natuurlijk nooit. En als de dikke ijzeren deur in de poort gesloten is, is het ook een toer om in het kasteel te komen.

De brug is neer. Hans gaat erover. De poort staat open. Hans gaat erdoor. En Grietje volgt, al is het tegen heug en meug.

Ze komen op de binnenplaats. Er is geen mens. Het schijnt in het bos en op de heuvel alles uitgestorven. Behalve die heks, die ze zo pas ontmoetten. „Ga nou mee terug,” dringt Grietje aan. „Ga mee naar boord.”

Hans vindt het hier veel te mooi om mee te gaan. Hij wil in het kasteel zien. Er zijn verscheiden deuren rondom de binnenplaats. Die brede deur daar achter die hardstenen stoep . . .

Hij wipt de stoep op en licht de klink. De deur is los. Hij duwt hem open, gluurt naar binnen. Hier is een ruim portaal en daarachter weer een deur. Hij opent die.

Een holle zaal met hoge, smalle ramen, glas in lood. Aan de gewitte wanden hangen wapenborden, speren, sabels en pistolen. Aan de binnenwand is een heel grote schouw. Daarvoor staan een zware tafel en een rij stoelen met hoge leren ruggen. Geen mens te zien.

Of toch? . . . Terzijde van de schouw, een beetje in de schaduw, meent Hans een man te zien staan met een stalen helm op en een ijzeren harnas aan. Een ridder!

Hans verzamelt al z'n moed en sluipt de zaal in. Hij wil de ridder vragen of hij het kasteel mag bezien, heel even en heel vluchtig maar. Wat staat die man daar stram en onbewogen. Hij heeft het vizier gesloten. Zijn handen steken in stalen handschoenen. Het is een ridder in volle wapenrusting. Maar hoe kan een man zo lang zo roerloos staan? Hans stapt bedeesd naar voren. „Meneer . . .,” begint hij. Maar op hetzelfde ogenblik ziet hij, dat

de ijzeren handschoen leeg is; er zit geen hand in. En nu ontdekt hij ook, dat de helm leeg is; er zit geen hoofd in. Het is geen man! Alleen een harnas met helm en dijplaten en scheenbeschermers en ijzeren schoenen.

Hij loopt terug en roept Grietje, die op de binnenplaats is blijven staan. „Kom eens hier! Zo mooi, zo vreemd.”

Grietje wil eerst niet komen, maar dan komt ze toch wel. Zij vindt de burchtzaal niet mooi. Hij is zo hol, zo kil. En die ijzeren man, daar wordt ze bang van.

„Nu gaan we naar de burchtvrouw in de torenkamer,” zegt Hans vol ondernemingsgeest.

„Ik wil naar moeder. Kom nou mee,” dringt zij.

Doch Hans zet door, zoals altijd. En Grietje volgt, zoals altijd.

Ze klimmen een brede houten trap op. Ze komen op een ruime gang met vele deuren. Daar zijn vast trappen achter, die naar de torens leiden. De torenkamer van de jonkvrouwen, die de loods hun heeft gewezen, is aan de kant van de Rijn. Het zal deze deur zijn, denkt Hans en hij trekt hem open. Doch dit is een buitendeur, die leidt naar een platform met borstweringen en schietgaten. Een felle tocht zuigt naar binnen.

Hans gooit de deur dicht en probeert een andere. Daarachter is een smalle trap. Dit moet 'm zijn. Die trap gaat stellig naar de torenkamer. Hans klimt en Grietje volgt.

Het is een hoge trap. Hij draait steeds rond. Je wordt duizelig van het draaien. Eindelijk staat Hans op een klein platje voor alweer een deur. Hier moet de torenkamer zijn, gelooft hij. Hij wacht tot Grietje ook boven is. Die hijgt van het klimmen en haar hartje klopt van angst. Maar ze vindt het avontuur nu toch weer mooi. Als hier die burchtvrouwen zijn? Ze ziet er tegenop hen te ontmoeten, maar ze verlangt er ook naar. En Hans zal wel

het woord doen. De burchtvrouwen zullen zijn als op de plaatjes in haar sprookjesboek, met hoge kapsels en nauwe keursen en lange sleepronken, de ene in het blauw, de andere in het groen. Ze zullen zitten aan een spinnewiel of aan een borduurraam. Of ze zullen voor een venster staan om uit te kijken of hun ridders nog niet komen.

Hans licht de klink. De deur wijkt. Grietjes hart klopt.

Het is daar schemerdonker. Alleen een nauwe spleet in de muur geeft enig licht, dat valt op kisten, planken, vaten. Het is een rommelzolder.

Grietje wil na deze teleurstelling terug. Ze heeft nu schoon genoeg van hun ontdekkingstocht.

Hans wil nog één trap hoger. De loods wees immers een raam *boven* in de toren aan. Doch Grietje weigert; ze wil niet mee.

Terwijl Hans hoger klimt, wacht zij op het platje. Zij ziet hem verdwijnen op de draaiende trap. Nog even hoort ze zijn voetstappen op de stenen treden, maar het geluid sterft weg. Nu staat ze alleen in de dikke schemer te luisteren naar de stilte. De stilte? Het is niet stil. Er kraakt iets achter haar. Er valt iets boven haar. Er strijkt iets langs haar, ongrijpbaar en onzichtbaar, maar wel voelbaar aan een kille luchtstroom en vaag hoorbaar aan een dof gewapper. Grietje huivert. De ridders, edelknappen en jonkvrouwen, die Hans verwachtte, zijn er niet, maar er zijn wel spoken. Ze zijn in een spookwereld terechtgekomen in plaats van in een sprookjeswereld. Dit maakt haar angstig. Ze wil weg, weg. Ze gaat de trap af, twee, drie treden.

„Grietje!” komt een enthousiaste roep van boven.

Zij blijft staan, maar geeft geen antwoord.

„Grietje, kom ereis hier!” roept Hans nog eens. „Ik heb 't gevonden!”

Zij houdt haar adem in. Zou 't waar zijn?

„Kom nou, kind!” roept Hans ongeduldig. „Hier is de torenkamer.”

En dan keert Grietje zich om, terug naar het platje, en klimt de trap op naar haar broer.

Een brede lichtbaan valt door een half openstaande deur. Daar is de kamer dus. Grietje aarzelt opnieuw. Als de burchtvrouw eens net zo is als de stiefmoeder van Assepoester: jaloers en wreed. Of als ze eens op de heks van het chocoladehuisje lijkt: poeslief maar vals. Of . . .

Daar komt Hans uit de kamer. „Ben je daar eindelijk? Kom!” Hij duwt haar over de drempel.

Haar ogen knippen in de zon, die recht naar binnen schijnt.

„Moet je eens kijken!” zegt Hans, terwijl hij haar meetront.

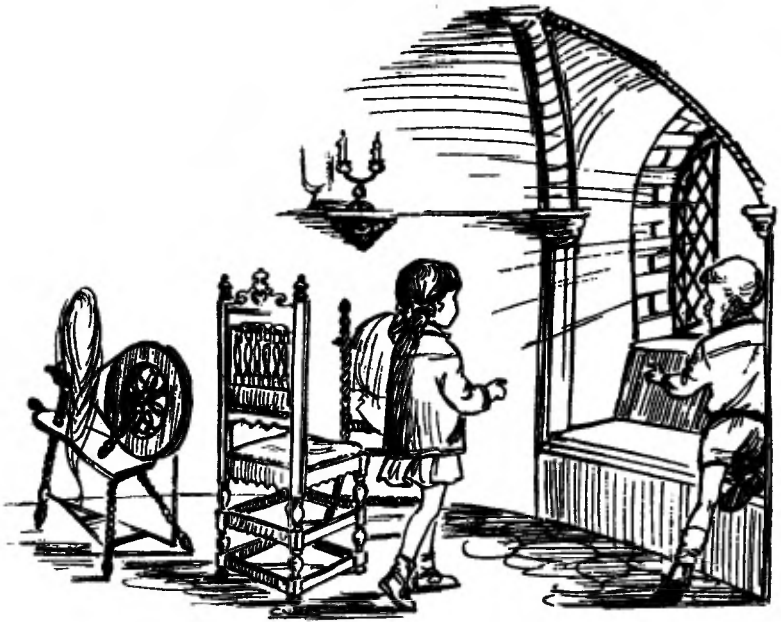
Haar ogen raken aan het licht gewend. Zij ziet nu stoelen met heel hoge ruggen, gebeeldhouwd en versierd, een groot borduurraam en een spinnewiel. Op het spinnewiel zit een bos vlas, op het stramien van het borduurraam zijde. Er zijn geen jonkvrouwen, maar ze zouden zo kunnen zijn weggestapt.

Hans gaat naar het raam. „Moet je hier eens zien.”

Uit het torenraam kun je de gehele omtrek overzien, veel verder nog dan straks van het plateau. Ze zien de toppen van wel dertig heuvels, de eindeloos uitgestrekte bossen, hier en ginds een torenspits van dorpen, verscholen in het groen of achter heuvels. De Rijn is nu heel in de diepte, een smal lint. De zon daalt achter de bergen aan de overkant van de Rijn; haar stralen schijnen door de dennebomen op een heuvelkam. Het lijkt daarachter gloeiend goud, waartegen het bos scherp afgetekend staat. Net een oude knipprent.

Hans vindt alles even prachtig, maar Grietje zegt: „De zon gaat

onder. Het zal zó donker zijn. Kom mee, Hans!”

Ze moeten naar boord, begrijpt Hans ook. Ze gaan de kamer uit, de trappen af.

Wat is het donker op de trap! Komt dat doordat hun ogen zijn verblind door het kijken in de zon, of wordt het nu al avond?

Ze dalen verder, het plat voorbij. Hier is het nog veel donkerder dan boven. Op het gevoel dalen zij verder tot helemaal beneden aan de trap. Daar is de deur, die uitkomt op de brede gang, waar zij straks zijn geweest.

Grietje, die voorop loopt, zoekt in het donker tevergeefs naar de klink. Ze kan hem niet vinden.

„Zal ik je helpen?” biedt Hans aan.

Maar op hetzelfde ogenblik heeft zij de klink gevonden. Ze licht hem op en duwt, doch het wil niet. De deur blijft dicht.

„Jij kunt ook niks,” broemt Hans. Hij duwt met al zijn kracht. Het helpt niet. De dikke deur zit muurvast. Zij zijn gevangen.

GEEN UITKOMST

Moeder Kroese komt uit Kaub terug. Ze heeft een lap stof gekocht voor Grietje en een paar kousen voor Hans en een trui voor Dirk en voor haar man een overhemd en voor zichzelf een paar warme handschoenen. Nu gaat ze weer naar boord.

Hé, ligt de sloep aan de wal? Haar man is toch, toen hij haar straks had afgezet, naar boord teruggedroeid? Dan is hij later zeker weer naar de wal gegaan. Hij moest zeker een boodschap doen, misschien naar de smid om het een of ander voor de reparatie van de motor.

Het is niets erg. Zij kan best alleen aan boord komen. Als schippersdochter kon ze als kind al roeien. Enkele fikse slagen van de riemen brengen haar bij de Vooruit langs zij en met een wipje is ze aan boord.

„Is vader naar de wal, Dirk?” vraagt ze terwijl ze het hoofd door de koekoek van de machinekamer steekt, waar ze gehamer hoort. „Wablief?” vraagt vader, zich oprichtend uit een gebukte houding.

„Hé, ben jij hier?” verbaast zij zich. „Hoe kwam de sloep dan aan de wal?”

De kinderen! schiet haar opeens door het hoofd. „Waar zijn de kinderen, vader?”

Vader weet het niet. Dirk en hij hebben hard gewerkt en geen tijd gehad om naar de kinderen om te zien. „Zijn ze niet in de roef?”

Moeder zoekt in de roef. Hans en Grietje zijn er niet. Zij zoekt omlaag. De kinderen zijn niet in de kooi. Ook in het vooronder zijn ze niet. Nu is er geen twijfel mogelijk: de kinderen zijn naar de wal gegaan. Waarheen? Natuurlijk naar Kaub. Waar zouden ze anders kunnen zijn? Waarschijnlijk hebben zij haar willen ophalen en zijn ze elkander misgelopen. Zij gaat hen dadelijk zoeken.

„Zal ik meegaan,” biedt vader aan. Maar hij is vies van vet en olie en nat van zweet en de motor is nog niet helemaal in orde.

„Niet nodig,” antwoordt moeder.

Ze roeit weer naar de wal en loopt naar Kaub terug. Ze zoekt de straten af, ze kijkt in verscheiden winkels, ze vraagt aan mensen, die ze tegenkomt, of ze ook een jongen zagen in een kaki windjak en een meisje in een bruine houtje-touwtje-mantel. Maar iedereen zegt neen. Ze houdt een diender aan en vraagt hem naar haar kinderen. Maar de diender schudt zijn dikke hoofd. Hij heeft zo'n jongen en zo'n meisje niet gezien en hij weet stellig dat ze vanmorgen niet in Kaub geweest zijn, want hij heeft de hele morgen straat in straat uit gelopen en iedereen bekeken, die het stadje binnenkwam of uitging.

Nu wordt moeder erg ongerust. Als Hans en Grietje niet in Kaub zijn, waar dan wel?

De diender haalt zijn schouders op. Hij weet het niet. Misschien zijn ze wel de andere kant op gegaan, naar Bingen.

Verslagen gaat moeder terug naar het schip. Waar zijn haar kinderen? Vader weet het niet en de diender weet het niet. Niemand weet het!

Niemand? Eén weet het wel. Die Ene die *alles* weet.

Here God, breng Gij hen weer terecht, bidt zij heel zachtjes,

terwijl ze onder het lopen eventjes de ogen sluit en de handen vouwt.

„O, Hans,” vraagt Grietje, „hoe komen wij hier ooit vandaan?” Hans geeft geen antwoord. Ze zitten op de trap achter de dichte deur, die in het slot gevallen is. Hij weet niet hoe ze eruit moeten komen.

„Kunnen wij niet bonzen, niet hard schreeuwen?”

„Dat geeft niks,” zucht Hans.

Grietje slaat toch op de deur. Het klinkt dof. Haar kleine handje kan de dikke deur niet laten dreunen. Zij roept ook hard, maar haar hoge stemmetje is veel te ijl. En al zou de deur wel dreunen en al had ze een stem als een klok, dan zou immers nog niemand haar horen. Er is geen mens in het kasteel, behalve zij. Ze gaat zitten op de stenen traptree, zachtjes huilend van verdriet.

Dit huilen snijdt Hans in het hart. Want het is zijn schuld dat ze hier gevangen zitten. Hij heeft zijn zusje in de narigheid gebracht.

„Ik ga eens boven kijken,” zegt hij. „Misschien kunnen we vandaar iets zien. Misschien kunnen we iemand beroepen. Ga je mee?”

Grietje blijft zitten. Ze is te moe, te naar en ook te bang om in het donker nog eens die klim te maken.

Hans gaat de trap op. Het is er nu stikdonker. Hij klimt volkomen op de tast.

In de torenkamer is nog wat licht. Hij opent het raam en kijkt naar buiten. De hemel is nu in het westen rozerood. In het dal is het al donker. Hij kan de bossen en de wijngaarden niet van elkander onderscheiden. Het water van de Rijn is vaag te zien. Daar dichtbij gloren lichtjes. Dat moet Kaub zijn. Hij kijkt in de

kamer rond. Bij het borduurraam ligt een witte lap. Als hij daarmee eens zwaaien ging. Over de vensterbank hangend, beweegt hij de lap heen en weer. Ach, het is te laat; het is al veel te donker. Als hij straks, toen het nog dag was, met deze doek gezwaaid had, zou het misschien geholpen hebben. Nu niet meer. Moedeloos legt hij de doek neer.

Van het platje voor de torenkamer roept hij naar Grietje. „Kom boven!” Maar zij blijft zitten waar ze zit. Ze durft niet bovenkomen. En dan gaat Hans de trap af om bij haar te zijn. Hij kan haar niet alleen laten, nu zij zo bang en verdrietig is.

In het stikdonker zitten ze naast elkaar op de traptree achter de gesloten deur. Grietje snikt zacht.

Hans scheldt niet op haar om haar bangheid, zoals straks. Hij heeft haar meegetroond, eerst van de boot, toen in het bos, daarna in het kasteel en eindelijk de trap op, waar zij nu zitten opgesloten. Het is allemaal zijn schuld dat zij in deze nesten zitten.

Hoe komen zij hier ooit vandaan? Geen mens zal hen hier zoeken, want niemand heeft hen het bos zien ingaan en niemand heeft hen er gezien, behalve het kleine kindje en de oude heks. En het is nu donker. Wanneer er al mensen komen in het kasteel — en het lijkt er wel op dat er soms mensen zijn — dan zeker niet vanavond en vannacht. Zij moeten hier stellig een nacht blijven; misschien wel langer. Misschien komen zij hier nooit vandaan.

Hoor, een trap kraakt! Komt daar hulp aan? Neen, het gekraak was boven hen en er is niemand in de toren behalve zij. Hoe kan die trap dan kraken? Hoor, een dof gewapper! Er zweeft iets op de trap. Hans voelt een kille luchtstroom langs zich trekken. O, dit zijn spoken! Hans wordt doodsbang. Hij wil het niet weten voor zijn zusje. Hij klemt zijn tanden op elkaar om niet te schreeuwen, maar hij kan niet verhelpen, dat hij beeft als een

riet. En dat merkt Grietje, want ze zitten dicht tegen elkaar aan op de smalle trap. „Ben jij ook bang?” vraagt Grietje. Hij probeert het te ontkennen, maar zijn stem bibbert. Als twee bange muisjes zitten ze naast elkander op de trap.

De tijd verglijdt. De laatste glimp van licht, die boven nog te zien was, is verdwenen. En de geluiden worden sterker. Het is nu net of er iemand op de trap loopt en soms lijkt het of er weer een schaduw langs hen zweeft in een kille luchtstroom en met dof gewapper. Hans rilt en beeft.

„Ben jij erg bang?” vraagt Grietje.

„Nee . . . nee . . .,” probeert hij nog eens te ontkennen, maar zijn tanden klapperen.

En nu is het die kleine Grietje, straks zo bang, die Hans moed inspreekt. „Wij zijn hier immers niet alleen.”

„Nee . . . nee . . .,” stamelt Hans. Dat is het 'm juist, dat zij hier niet alleen zijn. Alweer kraakt er een tree; alweer ruist er iets langs hen heen. Zij zijn omringd door onzichtbare en ongrijpbare en toch terdege merkbare wezens. „Het spookt hier,” fluistert hij. Zij zegt: „Misschien. Maar als er spoken mochten zijn, een Ander is er ook. Hij die altijd en overal bij ons is. Dat weet je toch?”

Hans weet het wel. Zijn moeder heeft het vaak gezegd; zijn vader ook. Eens, lang geleden, toen hij voor het slapen gaan zijn handen vouwde — ze lagen aan de Roer — heeft hij aan moeder gevraagd: „Hoort God ons hier ook?” En daarop antwoordde moeder: „God hoort ons overal, of we nu in Rotterdam liggen of in Harlingen of aan de Roer, of dat we varen ergens op de Rijn of op de Maas of op het IJselmeer. Waar je ook gaat of staat, Hij is er ook, en Hij luistert als je bidt. Hij zorgt voor de vogeltjes, hoeveel te meer voor jou.”

God hoort hen stellig. Maar zal Hij hen ook verhooren? Zal Hij

hem, Hans, verhoren? Want hij heeft gedaan of hij zijn vader vroeg of het goed was dat ze met de boot naar de wal gingen, maar het was niet zo. Hij heeft tegen Grietje gezegd, dat vader het goed vond, maar dat was niet waar. Hij had zijn zusje haast gedwongen met hem het bos in te gaan en het kasteel binnen te dringen. Dat was allemaal erg lelijk. En zou God nu maar doen wat hij vroeg? Hij durft niet bidden, omdat het tikkertje van binnen hem beschuldigt.

Grietje bidt wel. Heel kort en heel eenvoudig. Ze zegt maar weinig meer dan: „Here, help!”

Hans wacht in spanning. Zou het helpen? Maar de deur blijft dicht. En de trappen kraken wel, maar niet onder de voeten van een man die hen komt redden. En er zweeft wel iets met dof gewapper om hen heen, maar dat jaagt schrik aan in plaats van dat het troost.

OP SPEURTOCHT NAAR DE KINDEREN

De diender met de dikke nek, die tegen moeder Kroese heeft gezegd: „Neen, ik heb uw kinderen niet gezien,” is ontevreden op zichzelf. Hij heeft geen jongen gezien in een windjak en geen meisje in een bruine houtje-touwtje-mantel. Maar als die kinderen van dat Nederlandse schip er vandoor zijn, *moet* hij ze vinden. Daarvoor is hij diender.

Hij zoekt in ieder straatje en elk steegje, in ieder hoekje en gaatje van Kaub, maar hij vindt Hans en Grietje niet.

Nadat hij in het stadje alles heeft doorzocht, loopt hij de poort uit. Hij kent ook ieder hegje en stegje in het bos. Hij loopt een eind het bospad op, naar alle kanten speurend. Maar ook daar vindt hij niets. En dan keert hij terug. Het is ook haast ondenkbaar, dat Nederlandse kinderen het bos zijn ingegaan. In Nederland is immers alles weide en water. Nederlandse kinderen kunnen zwemmen en roeien, slootjespringen en eierzoeken, heeft hij vaak gehoord. Maar boslopers zijn het zeker niet. Ze zijn niet in het bos. Maar als ze niet in het bos zijn, waar zijn ze dan?

Op de weg langs de Rijn staat de diender stil, zijn vinger tegen het voorhoofd om diep na te denken. Maar hoe diep hij ook peinst, hij weet niet waar hij de kinderen moet zoeken.

Opeens kijkt hij op. Die lichtflits, was dat weerlicht? Het kan niet. De lucht is helder en het weer is vast; van onweer is geen sprake.

Maar daar is alweer een lichtflits.

Ah, de diender weet het. Daar in het kasteel op de heuvel draait een torenraam open en dicht, weer open en weer dicht en telkens weerkaatst dat raam de laatste stralen van de ondergaande zon. Hoe kan dit? Is er bezoek op het kasteel? Zo laat nog?

Vroeger kon dat wel. Toen woonde de baron op het kasteel en de barones zat dikwijls 's avonds in de toren-

kamer. Hij, de diender, heeft haar vaak zien staan voor het venster om te kijken naar het ondergaan van de zon of om uit te

kijken naar de thuiskomst van haar man. Maar dat is lang geleden. De baron is gestorven en de barones is naar haar kinderen in de grote stad gegaan en het kasteel is onbewoond. Er komen wel bezoekers om het kasteel te bezien. Walter, die vroeger huisknecht was op het kasteel, leidt ze rond. Maar dat is 's middags om vier uur afgelopen. Dan gaat Walter naar zijn huisje en het kasteel staat 's nachts leeg. Heeft Walter nu verzuimd het torenraam te sluiten? Dat moet wel. Hij heeft het laten openstaan, niet eens op de haak. Nu

waait het op de wind heen en weer en telkens bij een zwaai vangt het de laatste zonnestralen op.

Wat is er nog meer bij het torenraam? Hangt daar een witte doek? Ja, waarlijk! Een doek als een vlag.

De diender schudt het hoofd. Walter, Walter. Vroeger was je altijd zo netjes en secuur. En nu laat je dat raam openstaan en die doek daar hangen. En het is vast de mooie doek van het borduurraam. Als het regenen gaat, wordt hij nat en als het flink gaat waaien, waait hij weg. Walter, Walter!

De diender kijkt niet meer naar het kasteel en hij denkt niet meer aan Walter. Hij peinst over de Hollandse schipperskinderen, die verdwenen zijn. Waar kunnen die toch wezen? Waar moet hij ze toch zoeken? Hij zal maar eens naar dat schip, die sleepboot gaan, om met die vader en die moeder te overleggen. Hij zal zijn hond meenemen. Hektor is een eersteklas politiehond. Misschien vindt hij een spoor.

Nu gaat de diender toch het bos in. Want Hektor heeft geroken aan een trui van Hans en aan een jurk van Grietje en daarna rondgesnuffeld op de weg bij het schip en toen is hij het bospad opgegaan. De diender loopt achter Hektor aan en vader Kroese en Dirk ook. De lichtkegels van hun zaklantaarns dwalen over het pad en speuren tussen de struiken aan weerszijden. En Hektor houdt zijn neus vlak bij de grond, al snuffelend.

Ze komen bij een huis, van ongeschilde berkestammetjes opgetrokken. Hier woont de boswachter. De hond gaat het erf op, loopt om het huis heen tot de achterdeur, blijft daar zacht jankend staan.

„Ha,” zegt de diender tegen vader Kroese en Dirk. „Ik geloof, dat wij er zijn.”

Zij kloppen aan. De boswachter doet open. Maar als ze vragen naar een jongen in een windjak en naar een meisje in een bruine houtje-touwtje-jas, schudt hij het hoofd. Nee, hij heeft de hele dag door het bos gezworven, maar zo'n jongen en meisje heeft hij niet gezien.

„Ze moeten hier zijn, in uw huis. Hektor heeft het spoor gevolgd.”

„Bestaat niet,” verzekert Karl.

„Dan zijn ze er toch geweest,” meent de diender.

Een vrouw met een kindje op de arm komt op het gepraat af. Het is Karls vrouw. „Hier zijn geen kinderen geweest,” zegt zij. „Dan had ik ze moeten zien.”

Nu weet de diender het weer niet. Hij heeft de kinderen niet gevonden in de stad en de boswachter heeft ze niet gevonden in het bos, en Karls vrouw niet bij haar huis.

„Wij moesten maar teruggaan,” zegt hij tegen Kroese en Dirk.

„Ze zijn hier niet. Kom, Hektor!” roept hij naar zijn hond. „Naar huis!”

„Woef! Woef!” blaft Hektor en zachtjes jankend en al snuffelend gaat hij een andere kant op dan de diender wil hebben.

„Hij heeft een spoor!” zegt Dirk.

„Hm . . . net zo'n spoor als straks,” gromt de diender, slecht in zijn humeur, omdat zijn hond hem in de steek gelaten heeft.

„Kom, Hektor!” roept hij nog eens.

De hond blijft aarzelend staan, klaaglijk jankend.

„Ik zou toch erg graag willen, dat wij hem volgden,” zegt vader Kroese.

De diender meesmuilt. „Het geeft niks. De hond is helemaal abuis vanavond. Dat hebt u toch gezien . . . Maar als u er op staat . . .”

„Ja, ik wil het heel graag,” zegt vader Kroese.

Ze gaan opnieuw achter de hond aan, en ze moeten haastig lopen, want de hond gaat al sneller voort. Dirk en zijn vader geloven nu vast, dat hij het spoor heeft.

Daar staat weer een houten huisje van ruwe berkestammen in het bos. Het is kleiner dan het vorige. De hond gaat ook dit erf op, snuffelend en speurend.

„Zouden ze hier geweest zijn?” vraagt Dirk.

„Welneen,” gromt de diender teleurgesteld over zijn hond. „Welneen. Hij loopt naar alle huizen. Straks naar dat en nu naar dit. Hij ruikt misschien een lekker kluifje. Spoorzoeken doet hij niet. Je bent een slechte politiehond, Hektor, een domme hond.”

Nu ze er toch zijn, kan hij echter gevoelig een boodschap doen, die hij anders misschien morgen had gedaan. Hij gaat naar binnen. In de lage kamer brandt een knetterend haardvuur. De vlammen spelen om een zwarte pot, die boven het vuur hangt. Ze werpen ook een flakkerend licht op een donkerrode kast en op een oude man met een lange grijze baard en op een oude vrouw, mager, krom, en met een neus als een ijzeren haak.

„Je hebt slecht opgepast vandaag, Walter,” zegt de diender.

„Wablief?” vraagt Walter met de hand aan de oorschelp.

„Je hebt een raam van het kasteel open laten staan.”

„Dat bestaat niet,” antwoordt de oude man.

„En toch staat het raam van de torenkamer open.”

„Ik weet zeker, dat ik het secuur gesloten heb,” verzekert Walter.

„Je hebt ook een doek uit het torenraam gehangen. Waarom?”

„Dat heb ik niet gedaan. Hoe kom je erbij?”

„Als ik me niet vergis, is het die mooie zijden doek, die altijd bij het borduurraam ligt. Die hangt daar nu in weer en wind.”

„Man! Man!” zegt het oude vrouwtje hoofdschuddend.

„Ik heb het niet gedaan!” roept Walter verontwaardigd uit. „Ik heb dat raam gesloten voor ik wegging en die doek is niet van zijn plaats geweest.”

„Weet je het zeker?” vraagt zij wantrouwend.

„Geloof je me niet?” stuift hij op.

„Je wordt oud. Dan vergeet je wel eens wat.”

„Ik oud? Jij wordt oud. En dan klets jij maar wat!”

De diender glimlacht om de ruzie van de oudjes. „Houd je be-
daard. En kijk jij morgen maar eens naar dat torenraam, Walter.”
Doch Walter blijft boos. Hij weet zeker, dat hij het raam goed ge-
sloten heeft. Als zijn vrouw dat niet gelooft en als de diender dat
niet gelooft, dan zal hij het laten zien. Hij gaat erheen, op staande
voet. En de diender moet mee. Dan kan die zien, dat hij maar wat
kletst.

„Goed!” zegt de diender. „Ik ga mee.”

Oude Walter trekt zijn laarzen en een lange jas aan en hij zet een
muts met kleppen op. Zo gaat hij naar buiten.

„We gaan naar het kasteel, daar is iets niet in orde,” zegt de dien-
der tegen Kroese en Dirk, die buiten wachtten.

„En de kinderen dan?” vraagt Kroese ontsteld.

De diender krabt zich in zijn dikke nek. Die kinderen! „Het spijt
me erg,” zegt hij, „maar ze zijn niet te vinden, nu Hektor het
spoor bijster is. Morgenochtend . . .”

„Ik wil, dat er nú naar de kinderen gezocht zal worden,” zegt
Kroese zeer nadrukkelijk.

„Wat is er met die kinderen?” vraagt de oude Walter met de
hand aan het oor.

„Een jongen en een meisje zijn vermist,” vertelt de diender.

„Heb jij ze gezien?”

De oude schudt het hoofd. Neen, hij heeft geen kinderen gezien,

noch op het kasteel, noch op zijn weg naar huis, hoewel hij toen een flinke omweg door het bos heeft gemaakt.

Daar verschijnt in de deuropening een gedaante, waar Dirk van schrikt. Zo krom, zo oud, zo'n haakneus en een dikke doornstok in de hand. 't Lijkt wel een heks.

„Waar hebben jullie het zo druk over?” vraagt de vrouw van Walter.

„Over kinderen,” zegt de diender. „Kinderen die zoek zijn.”

„Soms een jongen en een meisje?” informeert zij.

„Ja,” bevestigt vader Kroese. „Een jongen van acht en een meisje van zes jaar.”

Het grijze hoofdje met de grote haakneus knikt. „Dat klopt. Dat klopt!”

„Wat klopt?” vraagt de vader van Hans en Grietje in spanning.

„Het waren een jongen en een meisje van die leeftijd.”

„Heb je ze gezien?!”

Het oude wijfje geeft niet dadelijk antwoord. „Had die jongen soms een geelachtig buis aan?”

„Ja, een windjak,” antwoordt Dirk. „En Grietje een bruine houtje-touwtje-jas.”

Het oude vrouwtje heeft van zo'n jas nog nooit gehoord, maar de mantel van dat meisje was wel bruin.

„Zijn ze hier geweest?” vraagt vader Kroese opgewonden. „Wanneer?”

De kromme neus gaat op en neer. „Ja, die kinderen zijn hier geweest. Wanneer? Laat es zien. Het was nog licht, maar het liep tegen de avond. Een uur of vijf . . . Ik heb ze geroepen, maar ze liepen hard weg. Ze schenen bang te zijn.”

„Welke kant gingen ze op?” vraagt de diender.

Het vrouwtje kan het niet zeggen. De kinderen waren achter het

huis, toen zij ze zag. Ze renden heel hard weg. „Toen ik op het voorerf kwam, waren ze verdwenen.”

„Wij hebben een spoor,” zegt vader Kroese blij.

De diender knikt en krabt zich in zijn dikke nek. Ze hebben een spoor, ja zeker. Maar hoe nu verder? Het is pikdonker in het bos.

„De hond!” roept Dirk uit. „Hij heeft ons op dit spoor gebracht. Hij heeft het tot nu toe best gedaan.”

Dat is zo. De hond heeft het veel beter gedaan dan zijn baas dacht. Laat hij maar verder zoeken. „Zoek, Hektor, zoek!”

„Veel succes met jullie speurtocht,” wenst Walter. „Ik ga intussen naar het kasteel.”

Hektors neus gaat weer snuffelend langs de grond. Hij zoekt het bospad. Hij neemt de weg naar boven.

„Dat is warempel dezelfde kant die ik op moet,” zegt Walter.

Ze lopen met z'n vieren achter de hond aan. Maar die maakt haast. Hij snuffelt zenuwachtig en jankt voortdurend zacht. 't Is of hij zijn doel dichtbij weet.

De diender, vader Kroese en Dirk volgen hem snel. De oude Walter kan zo hard niet. „Saluut,” roept hij hen na. „Succes!”

De hond ijlt verder. Hij brengt de mannen, die hem volgen, uit het bos op een plateau. Heel in de diepte kun je de Rijn zien glinsteren in het maanlicht.

Nog hoger klimt de hond, al snuffelend. Hij gaat een rots voorbij. Hij rent naar het kasteel.

„Het is weer niks met Hektor,” klaagt de diender.

„Waarom? Misschien zijn de kinderen wel in het kasteel,” zegt Dirk.

„Kom nou! Bovendien was Walter daar de hele dag.” Hij kijkt naar het torenraam. „Zie je wel, het raam staat open en er hangt een doek.”

De hond rent over de slotbrug, de slotpoort door, het slotplein op. Voor de deur van het hoofdgebouw blijft hij jankend en krabbend staan.

De diender licht de klink. De deur is los. De hond loopt snel de

burchtzaal in, snuffelt aan een harnas dat daar staat, keert zich dan om en ijlt de brede trap op. In de gang daarboven snuffelt hij bij twee, drie deuren en blijft eindelijk voor een vierde staan, krabbend en jankend.

Deze deur is op slot. Natuurlijk. Walter heeft niet alles open laten staan, zoals de hoofddeur en het torenraam.

Daar komt de oude wachter hijgend de trap op.

„Wil je die deur openmaken?” vraagt de diender hem.
„Die deur?” vraagt de oude op zijn beurt. „Welzeker, welzeker.
Dit is de deur die naar de torenkamer leidt. Jouw hond wijst *mij*
de weg in plaats van jullie.” Hij zoekt een grote sleutel aan zijn
sleutelbos en steekt die in het slot.

HANS EN GRIETJE

Hans wordt wakker. Wat is hij koud! En zijn rug doet pijn. En zijn benen zijn zo stijf. Dit is zijn kooi niet. Hier is alles koud en hard en vies. Behalve aan zijn linkerkant. Daar is iets zachts en warm. O, dat is Grietje! Nu weet hij het weer. Zij zijn in het kasteel. Zij zitten op de trap achter een gesloten deur.

Een traptree kraakt. Een vreemd geruis. Een koude luchtstroom gaat langs hem heen. Hu, dit is hetzelfde van straks. Het spookt in het kasteel en er zijn draken in het bos. Hans rilt van angst.

Zij hoeven niet bang te zijn, zei Grietje straks. En Grietje is niet bang. Hoor eens hoe rustig haar adem gaat. Zij slaapt ongestoord. Nu ja, zolang ze slaapt. Maar ze moet maar eens wakker worden en dat kraken en gewapper horen en die kille luchtstroom voelen. En ze moet maar eens zien hoe stikdonker het hier is. Het reepje licht, dat ze straks nog ontdekken konden in de hoogte, is nu weg. Het is volslagen nacht.

Hoor, Grietje beweegt zich. Ze tilt haar hoofd op.

„Ben je wakker?” vraagt Hans haar. En direct daarop:

„Hoor je dat kraken, dat geruis? Voel je die tocht? Het spookt hier.”

„Ik heb gedroomd,” zegt Grietje zonder rechtstreeks antwoord te geven. „Ik hoorde geruis, maar niet in het donker. Iemand in een lichtend kleed zweefde op ons toe. Hij had een vriendelijk gezicht en zachte handen. Die legde hij op ons hoofd. En hij had vleugels aan de schouders.”

„Een engel?“ fluistert Hans.

„Hij opende de deur,“ gaat Grietje voort. „Hij voerde ons uit het kasteel en door het bos en bracht ons thuis.“

„Wij zitten hier nog opgesloten,“ zegt Hans spijtig.

„Maar wij worden thuisgebracht.“ Grietje praat even stellig als rustig. Hoe kan dit toch, dat zij zo rustig is, terwijl hij bang is?

„Hoe weet je dat?“ vraagt hij.

„Wij hebben toch gebeden,“ antwoordt zij eenvoudig.

Een poos is het stil op de donkere trap, behalve de geluiden die er voortdurend zijn.

„Wij worden vast gered,“ zegt Grietje nog eens vol vertrouwen.

„Als het dan maar niet te laat is,“ twijfelt Hans.

„Het is voor Hem nooit te laat,“ zegt Grietje ernstig.

„Ja maar . . .“ Hij denkt, dat zij hem niet begrijpt en hij ziet er tegen op het erge te zeggen, dat hij vreest.

Maar zij begrijpt hem best.

„Het is nooit te laat. Als Hij ons niet aan boord brengt dan immers naar Zijn huis. Daar is het alles nóg veel mooier en veel beter.“

Hans rilt. Hij weet dit wel. Vader en moeder hebben het hen allemaal gezegd. Maar om dit te geloven als je er zo tussen zit als zij, om hierop te vertrouwen . . . Grietje vindt dit blijkbaar heel gewoon. Zij schijnt wel te verlangen naar het Vaderhuis. Hij . . .

Wat is daar? . . . Een luid geblaf. O, nu nog boze honden!

Grietje grijpt Hans' pols en knijpt die. Is ze toch niet zo dapper als ze leek? Haar handje beeft. Ze was altijd erg bang voor honden. En wat prevelt ze toch? O, Hans kan het horen. „Here, help ons . . . Here, help ons!“ Ze is wel bang. Om dapper te blijven moet ze telkens bidden.

Het geblaf houdt aan. Het klinkt nu hol. Stellig zijn de honden,

straks buiten, nu in het kasteel gekomen. De oude burcht weergalmt van het gehuil. En het komt al dichterbij.

Nu is het geblaf op de trap, nu op het portaal, nu voor de deur, waarachter de kinderen zitten. Een woest blaffen. Gelukkig is de dikke deur ertussen. Maar Grietje rilt en beeft en knijpt Hans heel stijf in de arm.

„Stil!” zegt Grietje opeens. „Luister!”

Hans luistert. De hond is voor een ogenblik bedaard. Hij hoort weer het kraken van de trap, het dof gewapper langs zijn hoofd, nu daarbij krabben op de deur.

„O,” schrikt Grietje, terwijl ze Hans nog stijver in de arm knijpt.

„Bedoelde je dat krabben?” vraagt Hans haar.

„Nee . . . nee . . . ik meende . . .”

Wat ze meer wil zeggen gaat verloren in een vernieuwd, nu oorverdovend blaffen van de hond.

Maar als dit over is, hoort Hans opeens een mannenstem. „Was het dat?” vraagt hij aan Grietje.

„Ja, ja,” fluistert zij in de grootste spanning.

Zij luisteren. Een brommerige oude-mannenstem, een knorrige en ontevreden andere stem.

Wat moeten die mannen bij nacht in het kasteel en nog wel met een hond? Zijn het soms rovers? Waar spoken zijn en draken zijn, zijn vast ook rovers.

„O, Hans!” Grietje knijpt zijn arm bijna door. „Ze komen!”

De beide kinderen zitten als versteend van angst.

Daar! Een andere stem.

„Da's Dirk!” roept Grietje uit.

En wéér een andere stem.

„Da's vader!” jubelt Hans.

Een sleutel knarst in het slot. De deur draait open.

„Wel heb ik van mijn leven!” bromt de oude Walter. „Wat moeten jullie daar. Dat is verboden!”

„Een jongen en een meisje,” roept de dikke diender. „Hij heeft een windjak aan en zij een houtje-touwtje . . .”

„Vader, dáár zijn ze!” juicht Dirk opeens.

„Hans en Grietje, kinderen!” jubelt vader.

En dan gaat ieder woord verloren in het oorverdovend, maar nu blijf blaffen van een uitgelaten hond.

DOOR HET BINGER LOCH

Een stralend licht, dat in het donker schijnt. Geruis van vleugels; zachte en vriendelijke stemmen. Een engel neemt Grietje in de armen en draagt haar door dikke deuren heen en trappen af, over een slotplein en een slotbrug en door een donker bos. Maar waar zij komen wordt alles licht. Geen moeheid meer, geen vrees. Grietje wordt gewiegd in sterke armen. Zij lacht gelukkig. „Zie je wel,” zegt zij. „We worden wel gered en God komt nooit te laat.” Ze komen uit het bos. O, wat een lichtjes boven, beneden, overal. En één sterk stralend licht. Daar gaan ze op af. Een poort gaat wijd open. Dit is het huis . . . het Vaderhuis? . . . Wie staat hen op te wachten?

Opeens is moeder er en zij omarmt eerst Grietje en dan Hans. De kachel brandt lekker en zij eten brood met honing en drinken chocolademelk.

Hans wordt wakker. Grietje ligt in de kooi tegenover hem. Zij vertelt hem wat zij heeft gedroomd. Het was een droom, ja, maar het is bijna zo gebeurd als zij het vertelt. Er heeft een licht geschenen in het donker en er waren stemmen, maar die waren niet zacht en vriendelijk. De ene stem was bars en bevelend en de andere krakerig en brommerig. De ene zei: op verboden terrein; en de andere bromde over een open raam en een weggenomen doek. En toch waren ze ook wel weer vriendelijk, want die barse nam Grietje op de arm en de brombeer heeft hem aan de hand genomen en zo zijn ze door het bos gegaan. Die mannen wisten het best de weg. Vader en Dirk volgden. Er waren lichtjes: ster-

ren aan de hemel en vuren op en langs de Rijn. En het grote licht was niet van het Vaderhuis, maar wel van het ouderlijke huis; het was het zoeklicht van hun boot, dat moeder aangedraaid had om hen de weg te wijzen. Moeder had eerst Grietje in haar armen genomen en daarna hem, en ze was niet boos, omdat ze wegge-
lopen waren. Ze huilde wel, maar van blijdschap en dankbaarheid. Ze heeft lekker eten voor hen klaargemaakt en daarna heeft zij hen naar bed gebracht. En waar Grietje om gebeden heeft en wat zij vast geloofde, is gebeurd. Zij zijn gered, allebei; hij ook hoewel hij het gisteren allemaal verknoeid heeft.

En nu is het morgen. Hoor, voetstappen op het dek; dat is vader. En gerommel in de machinekamer; dat is Dirk. Ze gaan weer varen. Ze gaan door het Binger Loch. Daar moet je bij zijn, Hans, heeft Dirk gisteren gezegd. Dat wordt het spannendste stuk van de hele reis.

Hans springt z'n bed uit en gaat naar boven. Dit keer is moeder niet bij de hand om hem tegen te houden en te zeggen, dat hij zich eerst wassen moet.

Er hangt een ochtendmist over de Rijn, maar de zon is er al mee aan het vechten. Je ziet haar als een matte schijf door de melkwitte nevel dringen.

Daar duikt een kleine jol uit de nevel op. Het is de loods, een andere dan die van gister. Dat was Koert van de Lorelei; dit is Johann van het Binger Loch. Hij is al bejaard; zijn haar is grijs, z'n snor peper en zout.

„Varen, loods?” vraagt Dirk.

„Nog even wachten,” antwoordt de loods. „De mist moet opgetrokken zijn. Nooit het Binger Loch in als er geen goed zicht is.” De nevel wordt snel dunner. De zon verandert van een matte schijf in een fontein van vuur en licht.

„Nu kan het,” zegt de loods.

Dirk laat de zware scheepsbel klingelen, opdat ze op de Hoop en de Helga weten, dat het „anker op” is.

Kijk, wat doet nu de loods? Hans ziet het. Hij neemt zijn loodspet van het hoofd en houdt hem onder de kin. Zijn ogen zijn dicht, zijn lippen prevelen.

Het duurt slechts even. Zijn pet gaat weer op het hoofd. „Anker op!” beveelt hij luid.

De motor pompt, de lier piept, de zware ketting windt zich knarrend om de trommel, het anker bonkt tegen de boeg. De loods bedient tegelijkertijd de reguleur en het roer. Zij stomen langzaam op naar het Binger Loch.

Beneden vertelt Hans aan zijn moeder wat hij van de loods zag. „Doen loodsen dat altijd?” vraagt hij.

„Voor het Binger Loch doen velen het wel,” antwoordt zij.

„Waarom voor het Binger Loch?”

„Omdat de vaart daar moeilijk en gevaarlijk is.”

„O,” zegt Hans. Hij vraagt niet verder, maar Grietje, die erbij is, krijgt een rimpel boven de neus van het denken en vraagt dan:

„Waarom de loods' wel en wij niet, moeder?”

„Wij ook, let aanstonds maar op vader,” zegt moeder.

Vader en Dirk komen in de roef om te ontbijten. Dat kan nu; het eerste uur zijn ze nog niet in het Binger Loch. Tot daar kan de loods het in de stuurkast wel alleen af.

Bij het tafelgebed wijkt vader af van de gewone woorden. Hij dankt eerst voor de behouden thuiskomst van de kinderen. En dan vraagt hij om bewaring in de gevaren van het Loch. „Wilt U bij ons aan het roer staan,” bidt hij.

Hans huivert even onder dat gebed.

Na het eten is hij dadelijk weer boven. Hij wil zien hoe het toe-

gaat in het Binger Loch. Hij ziet nog niets bijzonders. Een sterke stroom, maar die is er sinds Bonn al zo vaak geweest, en het landschap is precies gelijk als aan de andere zijde van de Lorelei: aan weerskanten bergen met bossen, burchten en wijngaarden, en in het dal de Rijn. In de verte is de Muizentoren al te zien. Wanneer ze daar zijn is alles voorbij, heeft hij gehoord. Wat kan er op dit stukje nu gebeuren? Hebben vader en moeder en de loods de zaak niet erg zwaar opgevat?

„Wil je de voorspanvlag hijsen?” vraagt de loods aan Dirk, die ook in de stuurkast staat.

Dirk haalt een opgerolde vlag uit het vakje en hijst hem voor. Hans weet wat dit betekent. Een andere sleepboot moet voor hen gespannen worden, omdat de Vooruit het alleen niet af kan. Maar dan moet er daarginds toch wel een enorme stroom staan, dat de Vooruit hun lichte sleep van twee aken niet kan trekken. Waar is die voorspanboot? Hans ziet niets aan de oever liggen. Een haventje is ook nergens te ontdekken.

„Daar komt ie al,” zegt Dirk.

Bij de Muizentoren is een zwarte stip te zien, die zeer snel groeit en een sleepboot wordt, die op hen afstuift. Geweldig, wat een vaart! Een trein loopt nauwelijks vlugger.

De sleepboot maakt een snelle zwaai. Een strang gaat over. Nu stoomt de voorspan voor hen op.

Met deze sterke hulp gaat het best. Ze lopen een flinke vaart. Ginds ligt een eiland midden in de Rijn. Ziet de kapitein van de voorspanboot dat niet? Maar de Muizentoren, die er op staat, is warempel geen molshoop. En de kapitein van de voorspanboot is hier natuurlijk door en door bekend. Toch vaart hij recht op de staart van het eiland aan en blijft die koers varen, totdat zijn boeg bijna de rotsen raakt. Slaapt hij misschien?

Op het allerlaatste ogenblik houdt het voorspan af. Maar nu stuurt loods Johann de Vooruit recht op de rots aan. En deze loods slaapt warempel niet. Hij heeft zijn beide ogen wijd open en het roer vast in de handen.

Op het laatste ogenblik houdt hij ook af. En nu merkt Hans waarom dit was.

Achter het eiland moesten ze stevig draaien tegen een snelle stroom, maar het was daar niets vergeleken bij de stroomversneling waar ze nu in zitten. Er zijn geen golven; het water van de Rijn lijkt olieglad. Maar die rust is zeer verraderlijk. Er schieten lange slierten schuim als pijlen over het vlak. Er boren zich zulke diepe kolken in de spiegel, dat ze op kokers lijken, die tot de bodem reiken.

Nu zwenkt de Helga van achter het eiland in de felle stroom. De Vooruit krijgt een schok. De sleepdraad trilt als een violsnaar van de spanning. En het wordt nog erger als de Hoop ook in de volle stroom raakt. Dan moeten de twee boten met knetterende motoren hevig worstelen om met hun sleep vooruit te komen. Bij Nonnenwert en bij de Lorelei stond een mak stroompje in vergelijking tot de stroom van het Binger Loch.

En het wordt nog erger naarmate het Muizeneiland breder en de vaargeul nauwer wordt. De zwarte koppen van de aken krijgen grote witte snorrebaarden, zo schuimt en bruist de stroom tegen de boegen.

Aan de andere zijde van het lage eiland is net zo'n geul als hier. Licht daar een schip stil in de stroom? Het is een wrak, ziet Hans: de hoge roef en stuurhut van een grote aak, die ginds gezonken is. En verderop een schoorsteen van een sleepboot, ook gezonken.

„Het nieuwe vaarwater versperd,” bromt de loods. „Hm, hm, nu kunnen wij hier fraaie ontmoetingen beleven.”

De voorspanboot geeft een stoot op zijn sirene. Pas op! betekent dat.

Er komen een grote radersleepboot met een paar kolossale aken van boven. Voortgezweept door de kokende stroom stormen ze op hen toe. In een ogenblik zullen ze bij hen zijn.

En er is geen ruimte om elkander te passeren. Ginds is de hoge kaaimuur; aan deze kant het rotsige eiland. Door het glasheldere water zie je bovendien nog scherpe klippen op de bodem. Hoe moet dit nu?

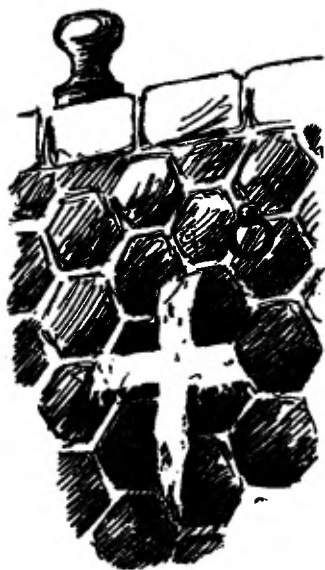
Neen, het was niet vreemd wat de loods deed bij het luiden van de bel; wat vader vroeg aan tafel. Hier kunnen mensen niets . . . De loods werkt aan het roer. Dirk presenteert een kurkzak. Het gaat alles bliksemsnel. Een hoge raderkast schuurt langs het boord van de Vooruit. Aan stuurboord krast graniet op ijzer met een naar gepiep; ze raken daar een rotspunt. Een nieuwe stoot smijt Hans tegen het dek. Hij beeft van angst. Gister zijn Grietje en hij gered; hij ook hoewel hij het anders had verdiend. Maar dit gevaar is tienmaal, honderdmaal zo groot als dat van gisteravond. Komt nu de straf? Maar dan mag die toch vader en moeder niet treffen en Dirk en Grietje niet! „Here, bewaar hen,” bidt hij in zijn angst. „Here, vergeef mij!”

Het is alles in een ogenblik voorbij. De afkomende sleep schiet door het gat, verdwijnt weldra achter een bocht in de rivier. Een deuk in de verschansing, wat splinters en wat afgeschaafde verf, is alle schade, die de Vooruit heeft opgelopen.

De stroom wordt nu iets minder woest. Zij vorderen beter. Doch bij de Muizentoren is het hopeloos mis. De motoren van de beide boten staan te schudden; hun schroeven malen wild, maar het schijnt alles tevergeefs. Het water lijkt hier op een hoge muur, waar zij overheen moeten.

In de kaaimuur staat een kruis. „Dat kruis voorbij, dan zijn we er,” heeft vader tegen Hans gezegd.

Hans kijkt naar het kruis. Het is dichtbij en toch is het onbereikbaar. Varen zij nog? Zij liggen stil; het schijnt zelfs, dat zij achteruitgaan. Het kruis wenkt tevergeefs.

Toch niet. Zij vorderen, al is het minder dan een slak. Zij winnen steen voor steen.

De voorspanboot is het kruis voorbij. Nu nadert de Vooruit. Het gaat ontzettend traag, maar eindelijk zijn ze er ook.

Hans had gedacht dat het nu gewonnen was. „Dan zijn we er,” zei vader immers. De sleepdraden staan echter nog snaarstijf gespannen.

Natuurlijk, de *sleep* moet er óók door. Pas dan is het gewonnen. De twee sleepboten blijven zwoegen.

Daar valt de snor voor de boeg van de Helga weg. Die is er dus ook. Nu staat alleen de sleepdraad van de Hoop nog te trillen.

Hij valt opeens slap in het water.

Het Binger Loch is overwonnen. „Hoera!” roept Hans.

De loods stapt de stuurhut uit. Het roer heeft hij weer aan vader gegeven. Hij zal nu in zijn jol stappen en naar de wal gaan. Maar eerst zet hij zijn loodspet af en sluit de ogen.

Hans staat beschaamd. Johann dankt, nadat hij straks gebeden heeft. Hij, Hans, heeft ook gebeden, toen hij in de penarie zat. Die hoge boeg vlak voor hun boeg; die scherpe klippen, waar hun boord langs wrong. Een meter zus, een meter zo, en de Vooruit zou zijn geramd of opengereten. God heeft hen bewaard; Hij heeft ook hem bewaard. Waarom? „Barmhartig en genadig is de Here”, staat op een tekst, die in de roef aan de wand hangt. En op een andere: „Die al uw ongerechtigheid vergeeft . . . die uw leven verlost . . .” Hij heeft nooit veel aandacht geschonken aan die teksten. Maar nu begrijpt hij ze opeens. Dit is het geweest. „Dank, Here God,” lispelt hij.

„Dag Hans! Tot weerziens!” roept de loods, terwijl hij in zijn jol stapt.

„Dag loods, tot ziens!” roept Hans terug.

Tot weerziens in het Binger Loch en bij de Lorelei, betekent dit. Hij hoopt erop, ondanks dat het er heeft gespannen.

Maar nu kijkt Hans vooruit. De Boven-Rijn is breed; er liggen eilandjes verstrooid in het wijde water, dat rustig tussen lage oevers vloeit. De voorspanboot is weg. De Vooruit trekt zijn sleep hier met gemak. Nog enkele uren, dan gooien ze in Mainz de aken los. Dan is de reis volbracht.

INHOUD

	Blz.
De reis begint	7
Wat is er bij de Lorelei?	13
Ridders, feeën, zwarte zwanen	19
Al dichterbij het sprookjesland	23
De Lorelei	28
In het sprookjesbos	37
In het ridderslot	43
Geen uitkomst	49
Op speurtocht naar de kinderen	55
Hans en Grietje	65
Door het Binger Loch	69